

HERMAN J.C. Jurett NIBRO

NRC HANDELSBLAD

Vrijdag 25 november 2011 Jaargang 42 no.48 Algemeen Handelsblad (1828) en Nieuwe Rotterdamsche Courant (1844)

Prijs € 2,-

W: 35.212mm H:107.727mm

W:132.999mm H:107.5mm

Boeken elke vrijdag

XXXXXX
xxxx 00

XXXXXX
xxxx 00

W:49.2mm H:49.704mm

Inhoud xx pagina's

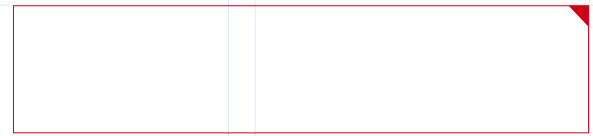
Binnenland x-x Buitenland
x-x Het Grote Verhaal x-x Opinie x-x Familieberichten x
Wetenschap x Cultuur x-x Economie x Beurs x-x Sport
x-x Media x-x

XX°C XXXXXX

W:49.2mm H:21.174mm

W:176mm H:31.761mm

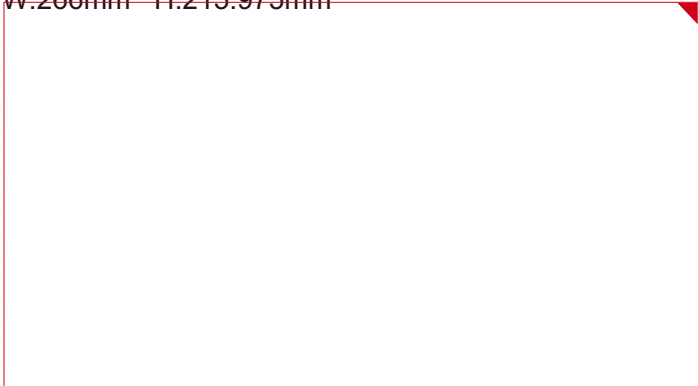
▶ pagina xx

nrc•next

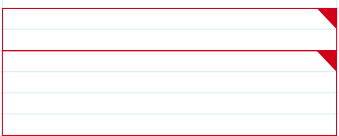
vrijdag 25 november 2011
www.nrcnext.nl
prijs 1,30 euro

Uitgave van NRC Handelsblad Jaargang 6 No.181

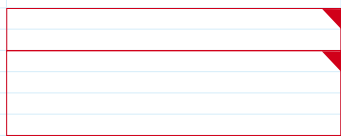
W:266mm H:215.975mm

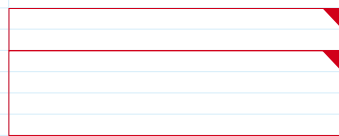
▶ pagina 4 en 5

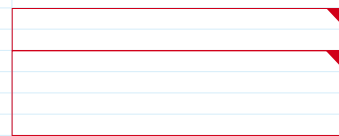
xxx

xxx

xxx

xxx

▶ pagina xx

▶ pagina xx

▶ pagina xx

▶ pagina xx

nrc next
4 weken 10 euro
nrcnext.nl/abo
ik denk **nrc**

Advertentie

A a B b

A a B b

A a B b

A a B b

Cc CD dd
Cc CD dd

Cc CD dd

Cc CD dd

Centrale bankiers nemen regie in crisis economie 21

A Separation: de noodzakelijke leugens van het leven film 14-15

Wat smeulde op straat, is nu ontploft

Winkelstraten als slagveld, de Britse hoofdstad Londen als vesting. Na vier dagen van hevige onlusten zoekt het Verenigd Koninkrijk naar verklaringen voor het geweld. Wie roept de relschoppers ter verantwoording?

Door onze correspondent
TITIA KETELAAR

LONDEN. Ongeregelde toevloed van buiten Londen, meer dan 100 miljoen pond schade aan winkels en woningen, en ruim 1.300 arrestanten van wie de jongste, die vandaag voor de rechter wordt voorgeleid, slechts elf jaar oud is.

Na vier onrustige en gespannen nachten stellen de Britten zich maar één vraag: waarom? Hebben deze jongeren dan geen enkel respect voor de eigen gemeenschap, waarvan ze nu de winkels plunderen en de huizen in brand steken?

Met de roep om gerechtigheid na de dood op donderdag van de 29-jarige Mark Duggan in Tottenham hebben de ongeregelde toevloed weinig meer te maken. Hele winkelstraten zijn veranderd in een slagveld, Londen was gisteravond een vesting. Politici hebben het over „opportunistische diefstal”, en wijzen erop dat alleen bepaalde winkels worden vernield. Daar waar de plasmatelevies

Doden tijdens rellen; Londen relatief rustig door grote politie-inzet

De golf van plunderingen en brandstichtingen heeft zich gisteravond verplaatst naar steden buiten Londen. Vooral in Manchester was het onrustig, in Birmingham vielen drie doden onder onduidelijke omstandigheden. In Londen overleed een man die zondagochtend was neergeschoten, waarschijnlijk na ruzie over geplunderde goederen. In de hoofdstad bleef

te koop zijn, de mooiste sportschoenen en de nieuwste kleding.

Maar wie de afgelopen dagen met jongeren sprak, en luisterde naar jeugdwerkers, sociologen en criminologen krijgt een ander beeld. Zij zijn allerminst verbaasd. Want nu komt aan de oppervlakte wat zij al jaren op straat voelen, in de enorme sociale woningbouwbuurten waar jongeren opgroeien zonder familie-structuur, zonder besef van autoriteit en zonder eerbied voor anderen bezit. Daar geldt het recht van de sterkste en wordt respect afgedwongen met mooie spullen. Daar wordt gepraat over rechten en niet over verantwoordelijkheden. Daar is nauwelijks toekomstperspectief, helemaal niet tijdens een economische crisis, als de jeugdwerkloosheid en bezuinigingen op jongeren centraal juist deze buurten raken.

De deskundigen wijzen op de

de sfeer gespannen, maar was het relatief rustig, mede door de inzet van 16.000 agenten uit dertig verschillende korpsen. Winkeliers en bewoners vormden buurtwachten om eigendommen te beschermen. Winkels werden dichtgetimmerd of sloten vroeg. De afgelopen dagen zijn ruim 1.300 plunders gearresteerd, van wie ongeveer 800 in Londen.

voorbeelden die deze jongeren krijgen uit de ‘officiële maatschappij’: bankiers die roekeloos omgingen met andermans geld, parlementsleden die sjoemelden met hun declaraties, politieagenten die zich lieten omkopen door journalisten en politici die zich lieten fêteren door een rijke mediamagnaat. Niet dat de relschoppers dat zo welsprekend zullen uitdrukken. Dit is geen georganiseerd protest tegen de autoriteiten of de overheid, zoals eerdere studentenrellen. Hier zal geen woordvoerder opstaan die met eisen komt. Zoals twee tienermeisjes, die al de hele nacht gratis rosé dronken, tegen de BBC zeiden: „We laten zien dat we kunnen doen wat we willen.”

Wat de politie, zeker zaterdagochtend in de eerste uren van de rellen, nauwelijks greep leek te krijgen op de plunderingen, versterkte onder de relschoppers het idee dat zij hun

Premier David Cameron heeft vanmorgen aangekondigd waterkanonnen te zullen inzetten als dat de komende dagen nodig mocht blijken. Engeland heeft geen waterkanonnen; deze moeten uit Noord-Ierland worden verscheept. politie moest erkennen dat zij moeite had de controle over de stad te behouden en sprak over „in het wild rondlopende criminelen”.

gang konden gaan. Daarin werden ze gevolgd door een tweede groep: toeschouwers die liet zich meeslepen. Dat het midden in de zomervakantie is, verergert de rellen ook nog eens.

„Deze generatie is opgegroeid in een maatschappij waar identiteit wordt bepaald door goederen”, zegt Clive Bloom, auteur van *Violent London: 2.000 Years Of Riots, Rebels And Revolts*, in een telefonisch interview. „Ze zien consumptieartikelen en willen die hebben. En in een tijd van economische crisis is er geen andere manier dan diefstal.”

Wat dat betreft, zegt hij, „zijn het bijna Vikingen”. „Ze zijn zich er heel goed van bewust dat ze anderen angst aanjagen.” Het idee dat de relschoppers kunnen worden overtuigd te stoppen „door nette overreding”, noemt Bloom belachelijk. „Zelfs als ze nu worden opgepakt, is dat een symbool van hoe machtig ze zijn.

Het vergroot hun respect op straat.”

Er is niemand die deze relschoppers ter verantwoording kan roepen, zoals in de jaren tachtig kerkelijke en etnische leiders dat nog wel konden. Bloom wijst op de oproep van de plaatsvervangend hoofdcommissaris, die ouders smeekte om zich ervan te verzekeren dat hun kinderen thuis waren. „Dat is toch ongelooflijk? Het komt met onze middle-classgezinnen niet in ons hoofd op dat we niet zouden weten waar onze kinderen zijn. Maar hier heb je het over jongeren die hun ouders nooit zien.”

De rellen waren te verwachten, zegt hij. „Zes jaar geleden [na de aanslagen op Londen] richtten we onze energie op de islamitische gemeenschap. We hadden het gevoel dat in arme zwarte, blanke en christelijke gemeenschappen alles wel voor elkaar was. Dus de hele infrastructuur zakte daar in.” Aan de subsidies kwam in deze wijken een einde. Dat het geweld toenam tussen blank en zwart en met name tussen zwart en zwart, werd volgens hem wel gesignaleerd. „In tegenstelling tot in Parijs, waar de rellen in de voorsteden plaatsvonden, wonen we hier in Londen allemaal samen. De haarden van opstand waren binnen de gemeenschap.” Maar „het was een hete aardappel”. „Deze jongeren zijn zo bedreigend. Wie wilde daar nu aan beginnen?”

Rellen in Engeland: In het nieuws

Advertentie

nrc lux

7 dvd's
29,95

De BBC over leven

De prachtige documentaire-series *Human Planet* en *First Life* nu gebundeld bij NRC Lux.

nrclux.nl/film

Wisselvallig

Morgen vooral in het noorden af en toe regen, in het zuiden soms zon. Een stevige zuidwestenwind, tussen 18 en 20 graden. Tot maandag een afwisseling van regen, buien en af en toe ook zonneschijn. Temperaturen rond 21 graden. **Pagina 35**

Lees NRC HANDELSBLAD

Bespaar tot
49%

neem nu een abonnement en bespaar tot 49% t.o.v. losse nummers

Ga naar nrc.nl/abo

Inhoud

Binnenland 6, 7
Buitenland 8, 9
De Grote Wereld 10, 11
Opinie 12, 13
Film 14, 15 **Cultuur** 16, 17
Familieberichten 18, 19
Economie 21-25 **Beurs** 26, 27
Charity Awards 28, 29
Sport 30, 31
Media 32, 33
Radio en televisie 34, 35

8 710114 001009

BELEGE & LUXEBURG 62,50

Lees deze krant niet. Kijk!

ER IS geen mens die een krant leest om de vorm. Een krant lees je voor de inhoud. NRC – over Nederlandse en internationale politiek, economie, cultuur, wetenschap, opinie... NRC-journalistiek, zeggen we graag, is voor mensen die nieuwsgierig zijn naar wat in de wereld gebeurt. Die leer-gierig zijn. Die bereid zijn na te denken. Op ons wordt wel het etiket 'kwaliteitskrant' geplakt. We ervaren de eer en voelen de druk ervan.

Maar NRC Handelsblad en nrc.next zijn er niet alleen voor mensen die graag lezen. Evenzogoed maken we onze kranten voor mensen die graag kijken. Want zonder vorm zou die inhoud geen enkele zin hebben. Dan zou onze jour-nalistiek alleen maar een onaantrekkelijk pak papier of een computerscherm zijn, waarin belangrijk nieuws verdrinkt in een brij van grijze letters, feiten verloren lopen tussen commentaren, hoofdzaken zich verbergen achter prettige weetjes en foto's hun plek niet vinden.

De vorm is het chassis van de informatie; het zijn de rails waarop de inhoud loopt; het is de notenbalk waaruit

Vormgeving is
de notenbalk
waaruit muziek
ontstaat

muziek ontstaat; het is onopvallend
meubilair dat niettemin sfeerbepa-
lend is.

Er zijn tientallen metaforen
gebruikt om krantenvormgeving te
benoemen. Ze hebben één ding met

elkaar gemeen: de vormgeving zorgt voor orde in de chaos. In veel gevallen is die vormgeving daarenboven bescheiden, nauwelijks zichtbaar voor de achteloze lezer, enkel op de achtergrond aanwezig. Ze staat in dienst van de inhoud. Slechts nu en dan werpt de vormgeving die bescheidenheid af. Slaat ze zich op de borst. Haalt ze eens lekker uit. Dwingt ze de inhoud in een ondergeschikte rol. Dat geldt voor NRC Handelsblad en in sterkere mate voor nrc.next.

Deze bijzondere editie van NRC Handelsblad en nrc.next, die is gemaakt is ter gelegenheid van onze nominatie voor de prestigieuze Rotterdam Designprijs 2011, biedt een greep uit de vormgeving van onze kranten. In deze editie staat voor een keer niet de inhoud maar de vorm centraal. Deze krant is niet om te lezen, deze krant is om te kijken. Naar de 'corpsen' en koppen, de foto's en graphics, de kolommen, het ritme, de kleur.

Het is meteen een eerbetoon aan alle vormgevers en beeldredacteurs van NRC Media die onder leiding van art director Jan Paul van der Wijk dagelijks twee prachtige kranten maken, waarmee we elke dag opnieuw ruim 700.000 lezers en kijkers bereiken.

Peter Vandermeersch

Algemeen Hoofdredacteur NRC Handelsblad en nrc.next

Rotterdam Designprijs

- De 'Rotterdam Designprijs' is de belangrijkste prijs in Nederland op het gebied van *design*: de ontwikkeling en vormgeving van (ambachtelijk en industrieel te vervaardigen) producten en gebruiksvoorwerpen.
- Eerdere winnaars waren boekontwerper Joost Grootens voor zijn *Atlanten* (2009), bureau Thonik voor de huisstijl en campagne van de SP (2007) en Hella Jongerius voor 'Repeat' (bekledingsstof).
- Een internationale jury maakt op 12 februari 2012 uit vijftien genomineerden de winnaar bekend. Bij de tweejaarlijks toe te kennen prijs hoort een geldbedrag van 15.000 euro. Werk van vijftien genomineerden is van 26 november 2011 tot en met 12 februari 2012 te zien in Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam. Zie: designprijs.nl

Stemmen voor publieksprijs

- Naast de juryprijs is er ook een publieksprijs, genoemd naar ontwerper Benno Premsela (1920-1997). Het publiek kan z'n stem uitbrengen via de website designprijs.nl. Bij de Premsela Publieksprijs hoort een geldbedrag van 5.000 euro.

Weg met het nieuws

Lees liever eens een goed boek. Zoals het pleidooi van Rolf Dobelli voor een gezonder nieuwsdieet.

► pagina 4 en 5

prijs 1,30 euro

Les 4 in de cursus 'Leven voor Beginners': investeer vooral in je kapsel en je schoenvoorraad

► Zomer: pagina 22 en 23

nrc•next

dinsdag 23 augustus 2011
www.nrcnext.nl
 prijs 1,30 euro

Uitgave van NRC Handelsblad Jaargang 6 No.113

Foto Reuters

Dit is dus voorbij

Moammar Gaddafi is onvindbaar. Maar dat zijn tijdperk voorbij is, is wel duidelijk.

► pagina 4, 5 en 6

Internationaal Hamburgertaks in Hongarije

Een op de vijf Hongaren lijdt aan zwaar overgewicht. Daarom wordt vanaf volgende week op ijsjes, chips, frisdranken en andere ongezonde producten extra belasting geheven. De geschatte opbrengst van 74 miljoen euro komt ten goede aan de gezondheidszorg, belooft de regering.

► pagina 9

Economie Griekenland, stap uit de euro

Dat zegt voormalig topbelegger en econoom Jaap van Duijn (67) in een interview met deze krant. Deze week verschijnt zijn boek *De Schuldenberg*. Volgens hem waren de problemen in Griekenland met de drachme nooit zo groot geworden. „De euro is een mislukt experiment.”

► pagina 10 en 11

Sport Hockeymannen winnen weer

De Nederlandse hockeymannen hebben gisteren ook hun tweede groepswedstrijd op het EK gewonnen. Engeland werd met 4-3 verslagen. De kans dat Nederland nu nog naast de halve finale grijpt is klein. Op het EK zijn drie tickets voor de Olympische Spelen in Londen in 2012 te verdelen.

► pagina 13

Wetenschap Begraven niet milieubewust

Doodgaan is best goed voor het milieu. In ieder geval beter dan blijven leven. Maar wat doe je met het dode lichaam? Begraven, vriesdrogen, cremieren? Begraven blijkt het meest milieubelastend. Resomeren, oplossen in kaliloog, is het best, volgens een recente studie van TNO.

► pagina 21

Lees nrc-next

Bespaar tot
45%

neem nu een
abonnement
en bespaar tot 45%
t.o.v. losse nummers

Ga naar nrcnext.nl/abo

8 710114 600035

Beatrix in Duitsland voor vierdaags staatsbezoek

BERLIJN, 12 APRIL. Koningin Beatrix arriveerde vanochtend in Berlijn voor een vierdaags staatsbezoek aan Duitsland. Ze werd ontvangen door de Duitse bondspresident Christian Wulff. Aansluitend had er een lunch plaats met bondskanselier Angela Merkel. Beatrix wordt vergezeld door kroonprins Willem-Alexander en prinses Máxima (op de foto met wapperende shawl). Rechts staat Bettina Wulff, de vrouw van de bondspresident. Foto Reuters
Duitsers zijn blij met bezoek van de koningin: pagina 6

Parijs en Londen: NAVO doet niet genoeg in strijd Libië

Door een onzer redacteuren
ROTTERDAM, 12 APRIL. De Franse minister van Buitenlandse Zaken, Alain Juppé, vindt dat de NAVO met haar militaire operaties boven Libië „niet genoeg” doet. De gevechtsvliegtuigen van het bondgenootschap zouden meer moeten doen om zware wapens uit te schakelen die burgers bedreigen in de belegerde stad Misrata.
Juppé zei dat vanochtend op het radiostation France-Info. „De NAVO wilde het militaire commando over de operaties hebben, en dat hebben we geaccepteerd. Ze moet voorkomen dat de troepen van Gaddafi zware wapens gebruiken om burgers te bombarderen.” Ook de Britse minister van Buitenlandse Zaken, William Hague, zei vandaag dat de NAVO haar inspanningen moet opvoeren.
Hague zei dit in Luxemburg, waar

hij deelneemt aan een bijeenkomst van EU-ministers van Buitenlandse Zaken. Ze zullen daar onder meer spreken over een mogelijke humanitaire militaire EU-missie naar Libië.
Voordat daadwerkelijk militairen beschikbaar worden gesteld voor zo'n hulpactie moet volgens diplomaten nog een uitvoerige procedure doorlopen worden. Voorop staat dat de noodhulpafdeling van de Verenigde Naties, OCHA, eerst een officieel verzoek moet indienen.
In afwachting daarvan worden wel voorbereidingen getroffen. Zo heeft de EU besloten dat de actie gecoördineerd wordt vanuit Rome. De Italiaanse admiraal Claudio Gaudiosi moet de operatie gaan leiden.
Naar verwachting zal het militair comité van de EU morgen in Brussel verder praten over de mogelijke aanpak. Dan komen ook concept-opera-

tieplannen aan de orde. Die worden opgesteld los van de vraag welke landen militairen beschikbaar stellen. Dit gebeurt op basis van vrijwilligheid. De zogeheten 'force generation', waarbij landen militairen en materieel aanbieden, komt op gang als het verzoek van de VN binnen is.
Dan zal ook gekeken worden naar de EU-battlegroups die in 2007 speciaal voor dit soort operaties in het leven zijn geroepen. Er zijn steeds twee van deze snelle interventiemachten, bestaande uit militairen van verschillende landen, paraat. Sinds 1 januari heeft Nederland voor een half jaar de leiding over één zo'n battlegroup van 2.350 militairen. Hiervoor zijn 1200 Nederlandse militairen beschikbaar. De andere deelnemende landen aan deze groep zijn Duitsland, Oostenrijk, Finland en Litouwen.

M/V in het nieuws Gerard Bouman

Ijzervreter leidt nationale politie

AIVD-chef Gerard Bouman (58) gaat de nationale politie leiden. Het landelijke korps moet hij dit jaar vormen. Dat zal naar verwachting hard en rechtlijnig gebeuren. Eind van het poldersysteem.

Door onze redacteur
MARCEL HAENEN
DEN HAAG, 12 APRIL. Van motoragent bij de Rotterdamse politie in de jaren 70 tot chef van de nationale politie in 2012. Als kwartiermaker van het nieuw te vormen landelijke politiekorps zet de 58-jarige Gerard Bouman een nieuwe kroon op zijn loopbaan. Gisteren maakte minister Opstelten (Veiligheid en Justitie, VVD) zijn aanstelling bekend.

Aan Bouman, sinds 2007 hoofd van de veiligheidsdienst AIVD, de taak om 25 regionale korpsen en de landelijke politiediensten nog dit jaar aaneen te smeden tot één nationaal korps. Na voltooiing van die klus wordt hij beloofd met de functie van eerste nationale korpschef.
„De vorming van de nationale politie is een middel om Nederland veiliger te maken”, schreef Opstelten twee weken geleden aan de Tweede Kamer. „De daadkracht, flexibiliteit en de uniformiteit in het optreden van de politie” moeten volgens hem worden vergroot door de nogal zelfstandig opererende regiokorpsen samen te voegen. Het topmanagement van honderd politiecommissarissen wordt teruggebracht tot een dertigtal leidinggevenden, die onder bevel van Opstelten en Bouman in tien regionale eenheden gaan werken.

„Het poldersysteem waarbij regionale korpschefs het nationale veiligheidsbeleid bepalen, is definitief voorbij”, zegt een hooggeplaatste politiefichef. „Bouman is door de minister ingehuurd als harde manager. Net als Opstelten is hij een doordouwer die de reorganisatie van de politie met straffe hand zal leiden. Voor hem is de beste verbinding tussen twee punten altijd een rechte lijn.”

Bouman begon zijn loopbaan bij de politie, maar stapte na een avondstudie rechten over naar het Openbaar Ministerie (OM) in Rotterdam. Daar bestreed hij de zware criminaliteit. Hij was daarna onder meer hoofdofficier van justitie in Middelburg en Den Haag. Bij justitie viel hij op door zijn directe en niet altijd

Foto Dijkstra

even magistratelijke optreden. Het personeelsblad van het OM, *Opportuin*, omschreef hem in 1999 als „een calculerende belhamel”. Het bevreemde sommige aanklagers dat Bouman op de omslag in spijkerbroek poseerde, leunend tegen zijn rode Chevrolet Corvette. Bouman deed het naar eigen zeggen om justitie een smool te geven en aan te tonen dat het OM geen „stoffige en ingedutte organisatie” is.

De nieuwe nationale korpschef „heeft een ontwapenende brutaliteit” en een ruw soort Rotterdamse humor, zegt een magistraat die met Bouman deel uitmaakte van het bevel van hoofdofficieren van justitie. Hij was erbij toen Bouman geïnstalleerd werd als hoofd van het Haagse parket. „Bouman baarde er opzien door te zeggen: de wetboeken gooik ik aan de kant. Ik ben een manager”, aldus de voormalige collega. „Bouman is een no-nonsensefiguur. Geen intellectueel met grote strategische beschouwingen, maar iemand die een klus uitvoert zonder al te veel fratsen. Zijn bazen zijn gecharmeerd door de basale eenvoud waarmee hij problemen aanpakt en ook voor de mensen onder hem is hij herkenbaar. Bouman loopt bij iedereen binnen en gaat dan op de rand van het bureau zitten.”

Naast Gerard Bouman gold Erik Akerboom als belangrijke kandidaat voor de post van nationale politiebaas. Ook hij was eerder korpschef en werkte bij de AIVD. Akerboom werd twee jaar geleden aangesteld als Nationaal coördinator terrorismebestrijding en is pas 49 jaar. Daardoor maakt hij een goede kans over een paar jaar Bouman op te volgen. Die heeft dan genoeg tijd gehad om de heilige huisjes te slopen en het politieapparaat definitief te hervormen.

rubrieksvlag m/v in het nieuws
type Univers LT-Bold, corps 13 pt, kleur C 0, M 100, Y 100, K 10 (NRCRood), naam in 40% zwart

kop rubriek
type type Lexicon No1BTab-Regular, corps 29.9 pt, interlinie 31.5 pt, base 27.6 pt

intro
type type Lexicon No1BTab-Regular, corps 10.3 pt, interlinie 12.3 pt

auteur
type type Lexicon rcNo1KleinkapE-Exp, corps 9 pt, base 8.3 pt, aanspating -0.8 pt, interlinie 9 pt

fotobijlschrift
type Univers LT, corps 8.4 pt, interlinie 9 pt

broodtekst rubriek
type type Lexicon No1BTab-Regular, corps 8.4 pt, interlinie 9 pt, linkslinend

tekst fotobijlschrift
type type Lexicon No1ETab-Regular, corps 8.4 pt, base 7.8 pt, interlinie 9 pt

Advertentie

www.peugeot.nl

DE BESTE APK VOOR UW PEUGEOT IS NU EXTRA VOORDELIG

€ 19,95 APK-controle* **ALL-IN**

PEUGEOT MEMBER TOTAL

KIJK OP PEUGEOT.NL VOOR EEN PEUGEOT SERVICEPUNT BIJ U IN DE BUURT.

PEUGEOT MOOTOR & ENERGIE

paginacijfer
lettertype Lexicon No1ETab-
Regular, corps (littergrootte) 40 pt
(punten, kleur 100% zwart)

paginatrefwoord
Lexicon No1BTab-Regular, corps
40 pt, 40% zwart

vlag kort nieuws
type Lexicon No1BTab-Regular,
corps 16.8 pt, interlinie 18 pt,
kleur C 0, M 100, Y 100, K 10
(NRCRood)

nrc.next logo
type Lexicon No1ETab-Regular,
corps 12 pt, stip NRCRood:
c 0, m 100, Y 100, k 10

datumregel
type Lexicon No1BTab-Regular,
corps 8.4 pt,

kop nieuws
type Lexicon No1ETab-Regular,
corps 17 pt, interlinie 18 pt

broodtekst
type Lexicon No1BTab-Regular,
corps 8.4 pt, interlinie 9 pt

rubriekskop
type Lexicon No1BTab-Regular,
corps 24 pt, interlinie 26 pt

plaatsaanduiding
type Lexiconrc No1Kleinkap,
corps 8.4 pt, aanspatiëring -1.5 pt,
interlinie 9pt

► kort nieuws

Zeker vier doden bij betoging op Tahrirplein

KAIRO. Het Egyptische leger en de politie hebben zondag gezamenlijk de aanval geopend op demonstranten op het Tahrir-plein in Kairo. Honderden soldaten en agenten werden ingezet om de duizenden betogers te verjagen. Het geweld kostte aan zeker vier personen het leven, zeiden artsen. Het leger slaagde erin het grootste gedeelte van het plein schoon te vegen. Kort na zonsopgang togen honderden demonstranten echter alweer naar het plein. Onder hen waren zowel seculieren als aanhangers van de gematigde moslimbroeders, maar ook salafisten: radicale moslims. Aanleiding voor de protesten zijn de plannen van het militaire regime om ook na parlementsverkiezingen, die volgende week beginnen, structureel greep op de macht te houden. 'Ons land Egypte is geen legerkamp', zo luidde een van de leuzen. Het leger heeft gisteren die politieke eisen afgezwakt. Of dat genoeg zal zijn om de straat de bedaren zal de komende dagen moeten blijken. (AP/NRC)

Agenten op non-actief na peppersprayincident

ROTTERDAM. Twee Amerikaanse agenten die betrokken waren bij een peppersprayincident tijdens een Occupy-protest zijn gister op non-actief gesteld. Bij de demonstratie, afgelopen vrijdag op de campus van de Californische universiteit UC Davis, spoot de politie van dichtbij pepperspray in de gezichten van zittende studenten. Een filmpje van het incident leidde tot felle reacties. De universiteit stelde een onderzoek in naar het gebruik van pepperspray. Naar aanleiding van het incident hielden ongeveer duizend studenten van de UC Davis vrijdagavond een stilteprotest. De Amerikaanse cultschrijver Douglas Coupland was zwaar onder de indruk van de stille demonstratie; hij noemde het filmpje ervan gister op Twitter de „spookiest, creepiest, most game-change-revealing political video in years”. Ook in Seattle en Portland zorgde pepperspraygebruik bij Occupy-protesten vorige week voor ophef. In Seattle werd donderdag een 84-jarige activiste getroffen. (AP)

Still uit filmpje van de BBC

Egyptische naaktblogger krijgt Israëliëse steun

ROTTERDAM. Zo'n veertig Israëliëse vrouwen poseerden zaterdag naakt als hommage aan de Egyptische blogger Ali-aa el-Mahdy. Dat meldt de Israëliëse krantensite Ynetnews.com. De twintigjarige kunststudente El-Mahdy plaatste vorige week een naaktfoto van zichzelf op haar blog. Dat deed zij als protest tegen onder andere „geweld, racisme, seksisme en seksuele intimidatie”. Er is inmiddels een officiële klacht tegen haar ingediend, omdat zij de morele regels in Egypte zou hebben overtreden en haar lezers zou hebben aangezet tot onfatsoenlijkheid. Zowel conservatieven als liberalen veroordeelden haar actie. (AP/Reuters/NRC)

Vissers en kanoërs beboet voor varen in mist

ROTTERDAM. Tien schippers van kleine bootjes zijn zondag bekeurd omdat ze door de dichte mist voeren zonder de voorschriften in acht te nemen, meldt het Korps Landelijke Politiediensten. Bij dichte mist mogen kleine schepen alleen op radar varen. Op de Waal bij Tiel werden vijf schippers van vissersbootjes beboet. Een groot duwstel had een aanvaring met hen maar net kunnen voorkomen. De schipper van een klein jacht op het Amsterdam-Rijnkanaal kreeg ook een prent omdat hij niet op radar voer. Op de Noord bij Alblasterdam gingen vier kanoërs het water op in de dichte mist. Ook werden hier vissers op de bon geslingerd. (Noum)

weer

8 °C
12 °C

Hardnekkige laaghangende bewolking en mist. Vooral in het zuiden ruimte voor zon. Daar 8 tot 12 graden, elders kouder.

2

► renske

‘Flogging the dolphin’, Pakistan? Echt?

In Pakistan heerst binnenkort een sms-verbod voor een selectie van 1.109 Engelse woorden en 586 woorden in het Urdu. De lijsten zouden obscene en ‘afschuwelijke’ woorden bevatten, die geweerd moeten worden uit het dagelijks leven van de Pakistani. Ook zou het verbod spam-sms'jes moeten te-gengaan.

Het is een lijst die onbedoeld een vrij bijzonder beeld van Pakistan schetst. Het interpreteren van deze lijst werkt volgens mij op twee manieren.

1. De woorden die iets zeggen over de Pakistaanse overheid:

In deze groep zou ik bijvoorbeeld de semi-medische woorden scharen. Om de een of andere reden wordt de Pakistaanse overheid een beetje misselijk als mensen sms'en over tampons, poep, winderigheid en voetschimmelinfecties – en ze willen dat het nu eens afgelopen is.

Nu ben ik het met hen eens dat in een perfecte wereld, een wereld waar gekleurde eenhoorns grazen en iedereen naar wasmiddel ruikt, er niet te veel over winderigheid gesms't hoort te worden. In de wereld waar we het mee moeten doen, kunnen we echter concluderen dat kanjepleasetamponsmeemen-sms'jes misschien wel tot de zinnigste soort behoren. En ook voetschimmellijders zouden niet méér

gestraft mogen worden: als je na het sporten niet met de rest mag douchen, of twijfelt of je ooit nog bemind zal worden, wat kan je in de tussentijd beter doen dan een droef sms'je sturen?

2. De woorden die iets zeggen over de Pakistani zelf:

Hierbij denk ik aan de meer obscene woorden: die zijn namelijk zo specifiek dat ze wel uit de krochten van Islamabad geplukt moeten zijn. Kijk: dat ‘intercourse’ en ‘gay’ op deze lijst voorkomen is nog wel te verwachten, en ook ‘hole’ volgt nog een zekere lijn (al wordt het wel lastig om je vader per sms te vragen of hij een gaatje in de muur komt boren zodat je die ene inge-

lijste foto van de Ka'aba eindelijk eens op kan hangen).

Maar waarom is in godsnaam het woord ‘monkey crotch’ verboden? Wat doen ze daar in Pakistan? Wat voor duister seksueel spel moet dat wel niet vertegenwoordigen? En wat komt er allemaal kijken bij de ongetwijfeld intens vunzige activiteit ‘Jack the Ripper’? En o ja: we zullen ook voor altijd weten wat de gangbare erotische koosnaampjes voor bepaalde lichaamsdelen en handelingen zijn: ‘loverocket’ staat op de lijst, net als ‘flogging the dolphin’.

‘Flogging the dolphin’, Pakistan? Echt?

Wat vooral duidelijk wordt: hoe deze lijst zelf de onzinnigheid van het verbod demonstreert. Als mensen in Rawalpindi zo creatief met taal én in bed zijn dat woorden als ‘finger food’ en ‘creamy’ nu op de verboden lijst staan, hoe kan je dan ooit hun linguïstische liefdesspel bijhouden? Ze zullen nu gewoon overgaan op nieuwe woorden, zoals ‘carrot sticks’ en ‘succulent’. Taal is vloeitaal, en zeker als het gaat om stoetaal.

Ik verheug me al op sms'jes als: „Pls can you bring me some time-of-the-month corks? My boyfriend is 2 busy lashing his fluffy bear area.”

RENSKE DE GREEF

► next question

Elkaar tegelijk bellen, en toch geen match?

Je wilt elkaar spreken, dus je belt. Allebei op hetzelfde moment. De een hoort dat de ander in gesprek is. De ander hoort dat de een in gesprek is. „Als je pech hebt probeer je elkaar zo minutenlang te bereiken”, zegt Martin Swinkels uit Middelharnis. Kunnen providers dat niet oplossen? Ze zien toch wie wie er belt?

Langs elkaar heen bellen, het gebeurt iedereen. Erwin van der Zande, hoofdredacteur van lifestylemedia-merk Bright, beschreef zo'n situatie al eens op bright.nl. „Vanmiddag heb ik een nieuw record ‘langs elkaar heen bellen’ gevestigd met fotograaf Frank Ruiter. Hij belt mij en ik ben net te laat. Nog voordat ik bericht krijg dat ik voicemail heb, bel ik hem terug. Maar hij is blijklaar mijn voicemail nog aan het inspreken, waarop ik een bericht achterlaat. Terwijl ik dat doe belt hij mij alweer te-

rug. Dus als ik heb opgehangen krijg ik twee berichten: een dat ik een voicemail heb en een dat hij mij gebeld heeft en geen voicemail heeft achtergelaten, over overbodige berichten gesproken. En dat gaat zo tot vier keer door.”

Jan Willem te Gussinklo van provider Tele2 onderkent het probleem. Maar ook al zijn we veel verder dan die ouderwetse vaste lijn van vroeger, „de hele structuur van telefonie is zo ingericht dat er altijd een beller is en een gebelde moet zijn”.

Volgens Te Gussinklo is het technisch gezien absoluut mogelijk om, in het geval van twee synchrone, wederzijdse bellers, de twee lijnen te laten matchen. Alleen is dan de vraag: wie draait er op voor de kosten? „Als je belt, ben je ook degene die de kosten maakt. Jij bent degene waar de telefoontikken gaan lopen”, zegt Te Gussinklo. Maar bij een match van twee bellers moet de pro-

vider een keuze maken wie er verantwoordelijk is voor de kosten. „En dat kan niet”, zegt hij.

Zelf belde Te Gussinklo ook wel eens ‘langs iemand heen’. „Maar sinds een vriend mij er op attendeerde dat er voor dit probleem een stille afspraak bestaat, gebeurt het me bijna niet meer”, vertelt Te Gussinklo. „Namelijk: degene die als eerste belt, moet altijd de persoon zijn die terugbelt.”

Op die manier voorkom je dat je allebei zit te wachten en er niets gebeurt. Of dat je juist minutenlang tegen elkaar in belt.

LINDSAY MOSSINK

De rubriek *next question* beantwoordt alledaagse vragen. Ook een vraag? Mail naar vraag@nrc.nl

1 Wat zijn die nieuwe eisen?

Slagen voor je eindexamen is vanaf dit schooljaar moeilijker geworden. Het eindexamen bestaat traditioneel uit twee delen: het landelijke centraal schriftelijk, dat voor alle scholen hetzelfde is, en het zogenaamde schoolonderzoek, waarvan de invulling en dus het niveau wordt bepaald door scholen zelf. Tot afgelopen schooljaar telde het gemiddelde cijfer van die beide componenten: je kon onvoldoendes voor het centraal schriftelijk eenvoudig compenseren met voldoende tijdens het schoolonderzoek. Dat kan nu niet meer. De nieuwe regels op een rijtje:

- Vanaf dit schooljaar (2011-2012) moeten alle eindexamenleerlingen gemiddeld een voldoende halen voor het centraal schriftelijk. Met cijfers voor het schoolonderzoek kun je dus niet meer compenseren.

- Voor de zogenaamde basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo wordt het cijfer voor het schoolonderzoek niet langer dubbel gerekend voor het eindcijfer. Het cijfer voor het centraal schriftelijk zal daardoor veel zwaarder meewegen.

- Vanaf volgend schooljaar (2012-2013) geldt voor havo- en vwo-scholieren een aanvullende eis: zij mogen niet meer dan één 5 halen voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. Een 4 halen voor die vakken mag helemaal niet meer. Dit wordt in jargon de kernvakkenregeling genoemd. De cijfers van kernvakken compenseren met die van bijvakken kan ook niet langer.

- Twee andere maatregelen die eraan komen: scholen zullen in de toekomst worden afgerekend op te grote verschillen tussen het schoolonderzoek en het centraal schriftelijk. In het ergste geval kan dat ertoe leiden dat scholen geen diploma's meer mogen afgeven. Daarnaast zijn er plannen voor een verplichte extra rekentoets, die naast het centraal schriftelijk wordt afgenomen.

2 Waarom toch strenger?

In 2008 kondigde toenmalig staatssecretaris Marja van Bijsterveldt van Onderwijs aan de exameneisen te zullen aanscherpen. Het doel: de resultaten van het onderwijs verbeteren en de aansluiting met mbo, hbo en universiteit verbeteren. Volgens Van Bijsterveldt daagde de oude eindexamenregeling leerlingen te weinig uit. Er zou „een zesjescultuur” zijn ontstaan.

Bovendien waren de verschillen tussen het schoolonderzoek en het centraal schriftelijk te groot geworden. De examens die door scholen zelf werden aangeleverd waren, simpel gezegd, te gemakkelijk. Onderwijs socioloog Jaap Dronkers ontdekte al in 2006 dat de cijfers van schoolonderzoeken stegen, terwijl de resultaten voor centrale examens juist daalden. Volgens Dronkers probeerden met name privéscholen hun leerlingen gemakkelijker te laten slagen door het niveau van hun eigen examens te verlagen. „Duiken”, noemt Dronkers dat fenomeen. „Diploma's konden zo in feite worden gekocht”, zegt hij.

Een hoogslagingspercentage is vooral van belang voor het oordeel van de onderwijsinspectie. Een school staat simpelweg beter aangechreven als er meer leerlingen in één keer slagen. En een goede naam betekent meer aanmeldingen. En meer aanmeldingen betekent weer meer geld, omdat elke school per leerling een bijdrage ontvangt.

Om ook met de strengere exameneisen die vanaf nu gelden een hoog slagingspercentage te behouden, is een aantal scholen inmiddels al begonnen met het geven van extra uren Engels, Nederlands en Wiskunde.

Foto Bram Budel, bewerking fotodienst NRC

Meer eindexamenleed door strengere eisen. Is dat erg?

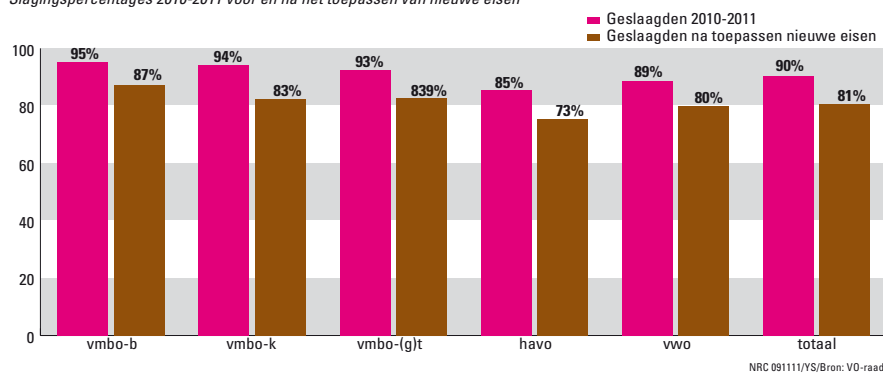
De zesjescultuur. We moeten er van af, vindt de regering. En daarom worden de eindexameneisen verzwakt – voor een deel is dat zelfs al gebeurd. De VO-raad, die schoolbesturen vertegenwoordigt, maakt zich zorgen. Als de nieuwe regels in het afgelopen

examenjaar al waren toegepast, zouden ruim 18.000 scholieren extra zijn gezakt voor hun examen, waar schuwde de raad eerder deze week. Moeten scholieren daar wakker van liggen? Of moeten ze gewoon maar wat beter hun best doen?

Door STÉPHANE ALONSO en LINEKE NIEBER

Veel leerlingen zouden met strengere eisen hun eindexamen niet hebben gehaald

Slagingspercentages 2010-2011 voor en na het toepassen van nieuwe eisen

Is er een kwestie in het nieuws die je graag in een bredere context geplaatst ziet? Tip dan de redactie via paginadrie@nrc.nl of twitter de hoofdredacteur via @robwijnberg

3 Wat zijn de gevolgen?

Door de strengere eisen zullen waarschijnlijk meer leerlingen zakken. De VO-raad, die schoolbesturen vertegenwoordigt, nam de eindexamen-uitslagen van het afgelopen schooljaar en berekende het aantal leerlingen dat volgens de nieuwe regels extra zou zijn gezakt: ruim 18.000 leerlingen. Niet 17.559 leerlingen moesten hun eindexamen overdoen, maar 35.561. Bijna een verdubbeling dus. Ruim 20 procent van alle eindexamenleerlingen zou zijn gezakt.

De kans dat er volgend jaar daadwerkelijk zoveel leerlingen zakken, is klein. Het kan goed zijn dat leerlingen die er goed voor stonden na het schoolonderzoek minder hun best deden tijdens het centraal schriftelijk, omdat destijds nog het gemiddelde cijfer telde. Dit jaar moet ook voor het centraal schriftelijk gemiddeld een voldoende worden gehaald.

Volgens dezelfde berekening van de VO-raad zouden afgelopen jaar (in afgeronde getallen) op het vmbo niet 6.200, maar 15.400 leerlingen zijn gezakt. Op de havo zakten er afgelopen jaar 7.200 leerlingen, met de nieuwe eisen zouden dat er 12.200 zijn geweest. Op het vwo zijn er 4.100 leerlingen gezakt. Met de nieuwe eisen stijgt dat aantal naar 7.400. Een gezakte leerling kost de overheid geld. Voor iedere leerling krijgt een school 7.160 euro per jaar. Een kanttekening: een leerling die slaagt en dan gaat studeren, kost de overheid óók geld.

De VO-raad noemt de strengere eisen „reëel”, maar hekel het tempo waarmee de maatregelen worden doorgevoerd. Scholen zouden onvoldoende de kans krijgen om het niveau te verbeteren. De druk op docenten zou te groot worden. Werkgevers vrezen dat door de nieuwe maatregelen talent wordt verspild. Iemand die een ster is in exacte vakken, maar een 4 scoort voor Nederlands zal opnieuw examens moeten doen, of bijvoorbeeld naar de havo of het vmbo moeten.

4 Is dat zo erg dan?

Dronkers heeft geen hoge pet op van de VO-raad. „Zij vertegenwoordigt de werkgevers en die willen bij de keuring van het vlees niet op de vingers worden gekeken”, zegt de onderwijs socioloog.

Het vaak gehoorde argument dat zittenblijvers geld kosten, vindt hij onzinnig. „Als we dat zo erg vinden, kunnen we net zo goed gratis diploma's weggeven.” Volgens Dronkers is dat ook de hele crux van het probleem: er is te lang te veel nadruk gelegd op het halen van diploma's, terwijl het zou moeten gaan om het opdoen van kennis, om het afleveren van scholieren die ook echt wat weten. De aanscherping van de exameneisen is volgens hem een belangrijke stap in de goede richting.

Door de hervorming weegt het centraal schriftelijk weer veel zwaarder mee. Daarmee komt een eind aan een tendens die werd ingezet in de jaren negentig, om scholen zelf verantwoordelijker te maken voor examens. Schoolbestuurders kregen daardoor meer invloed op de kwaliteit van het onderwijs. „Het machts-evenwicht in het onderwijs is nu weer richting de overheid geschoven”, zegt Dronkers. „De overheid heeft zich als het ware teruggevochten.” Het centraal schriftelijk hing er lang maar een beetje bij, nu is het – volgens Dronkers terecht – weer de hoeksteen van het eindexamen.

De door de VO-raad uitgesproken vrees dat docenten „onder behoorlijke druk” komen te staan door de snelle invoering van strengere exameneisen deelt Dronkers niet. „Het helpt docenten juist. Zij kunnen de druk op leerlingen opvoeren. Zo van: we moeten nu serieus aan de slag.” Zo bezien is hij wel blij met het onderzoek van de VO-raad, waaruit blijkt dat meer scholieren zullen zakken door de strengere eisen. Het is een zeer welkome aansporing.

kop vet
type Lexicon No1ETab-Regular, corps 17 pt, aanspating -0.2 pt, interlinie 18 pt

kop romain
type Lexicon No1BTab-Regular, corps 34 pt, interlinie 36 pt

auteur
type Univers No1Kleinkap, corps 9 pt, base: 8.3 pt, aanspating: -0.8 pt, interlinie 9 pt

introttekst
type Univers LT, corps 8.4 pt, interlinie 9 pt

inzetkop
type Univers LT-ExtraBlack, corps 10.4 pt, aanspating: -0.2 pt, interlinie 12 pt

NEWS: AL QABSA BIN LADEN IS DEAD

Brandweerlieden op Times Square in New York volgen enthousiast het nieuws over de dood van Osama bin Laden. Foto: Michael Appleton / New York Times

Dood Bin Laden maakt eind aan Amerikaans gevoel van onmacht

In een bliksemactie hebben Amerikaanse elitetroepen in Pakistan de schuilplaats van Osama bin Laden bestormd en de terroristenleider gedood. Maar deze symbolisch belangrijke slag heeft Amerika en wereld niet op eens veiliger gemaakt.

Door onze redacteur JEROEN BOEDDÉ. ROTTERDAM. Met het doden van Osama bin Laden heeft Amerika niet alleen de terroristenleider van 9/11 vergedood. Het land heeft hiermee tegelijk een belangrijke impuls gegeven aan het herstel van zijn zelfvertrouwen, dat zo zwaar beschadigd raakte op die zonnige en tragische septemberochtend, nu bijna tien jaar geleden. De wereld leerde op die dag niet alleen de indrukwekkende kracht en reikwijdte van het internationale terrorisme kennen, belichaamd door het islamistische extremisme van Bin Laden, maar ook de Amerikaanse manier van oorlogvoering. Het was de ene dag op andere ondergang van de Verenigde Staten en gedaanteverandering: supermacht Amerika was op eens een ernstige gewonde reus, die zich omveilig voelde in de wereld. De hele Amerikaanse buitenlandse politiek, en een flink deel van de binnenlandse, werd ondergeschikt gemaakt aan de bestrijding van terrorisme. The Global War on Terror zoals de regering van George W. Bush het noemde. Bin Laden was daarbij niet alleen de vijand, die Amerika op eigen grondgebied zo hard had weten te treffen en daarvoor dus zo waar zo moer te betreffen. Hij was ook de persoonlijke vijand van de Amerikaanse presidenten van de laatste jaren. Zijn dood maakt geen einde aan de terreurstrategie. Maar het betekent wel een breuk met het Amerikaanse gevoel van onmacht. Met hoeveel militaire en politieke macht de Verenigde Staten zich het afgelopen decennium ook lieten gelden, het besef bleef knagen dat alle instrumenten van Amerikaanse macht bij elkaar niet voldoende waren om de meest geacht man ter wereld te pakken te krijgen.

Gisteren lukte dat eindelijk wel. In een tv-uitspraak van negen minuten kon president Obama zijn landgenoten niet op zijn zonnig gezicht laten weten dat de Verenigde Staten in Pakistan een operatie hebben uitgevoerd die een einde heeft gemaakt aan het leven van Osama bin Laden, een terrorist verantwoordelijk voor de dood van duizenden onschuldige mannen, vrouwen en kinderen. Er is recht gedaan. Kort daarvoor had hij zijn voorganger in het Witte Huis op de hoogte gesteld. George W. Bush had meteen na 9/11 al gezegd dat Amerika Bin Laden 'dood of levend' te pakken zou krijgen. Maar zijn regering was dat in de zeventien daarop volgende jaren niet gelukt, ondanks grote inspanningen. Of de Amerikaanse militairen die de operatie gingen uitvoeren geprobeerd hebben Bin Laden te pakken te krijgen, is niet bekend. In zijn verkiezingscampagne in 2008 zei president Obama: "We zullen Bin Laden doden." Maar in februari zei CIA-directeur Panetta nog in de Senaat dat de regering Bin Laden was daarbij niet alleen de vijand, die Amerika op eigen grondgebied zo hard had weten te treffen en daarvoor dus zo waar zo moer te betreffen. Hij was ook de persoonlijke vijand van de Amerikaanse presidenten van de laatste jaren. Zijn dood maakt geen einde aan de terreurstrategie. Maar het betekent wel een breuk met het Amerikaanse gevoel van onmacht. Met hoeveel militaire en politieke macht de Verenigde Staten zich het afgelopen decennium ook lieten gelden, het besef bleef knagen dat alle instrumenten van Amerikaanse macht bij elkaar niet voldoende waren om de meest geacht man ter wereld te pakken te krijgen.

Amerika juicht pag. 2 en 3; Osama's leven pag. 4 en 5; reconstructie pag. 6 en 7; Pakistan en Afghanistan pag. 8 en 9; rede Obama pag. 10 en reacties pag. 11

Dood Osama bin Laden VS zetten een punt achter een van de zwartste periodes uit hun historie.

Onoverwinnelijk, voor even Ground Zero feest: 'We hebben de harige rotzak te pakken'

De dood van Osama bin Laden is een historische gebeurtenis. Het is de eerste keer dat een terrorist die verantwoordelijk is voor de aanslag op de World Trade Center is gedood. Dit is een belangrijke stap op weg naar een veiliger wereld. De Amerikaanse president Obama heeft deze overwinning gevierd en de wereld is er trots op. Het is een moment van triomf voor de Verenigde Staten en voor de hele wereld. Het is een teken dat de terreurstrategie van de Verenigde Staten werkt. Het is een teken dat de Amerikaanse militairen de wereld veilig kunnen maken. Het is een teken dat de Amerikaanse diplomatie de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse economie de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse cultuur de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse levenswijze de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse waarden de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse dromen de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse toekomst de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse hoop de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse liefde de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse vrede de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse rechtvaardigheid de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse eer de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse glorie de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse macht de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse invloed de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse aanwezigheid de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse toekomst de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse hoop de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse liefde de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse vrede de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse rechtvaardigheid de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse eer de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse glorie de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse macht de wereld veilig kan maken. Het is een teken dat de Amerikaanse invloed de wereld veilig kan maken.

Dood Osama bin Laden Onder islamistische burgers was Bin Laden steeds minder relevant geworden.

Osama bin Laden was een mythe en zal dat na zijn dood blijven

Osama bin Laden was een mythe. Hij werd geboren in 1957 in Afghanistan. Hij werd opgevoerd in een kamp van de Taliban. Hij werd de leider van Al-Qaeda. Hij was verantwoordelijk voor de aanslag op de World Trade Center op 11 september 2001. Hij werd de grootste vijand van de Verenigde Staten. Hij werd de grootste vijand van de wereld. Hij werd de grootste vijand van de islam. Hij werd de grootste vijand van de mensheid. Hij werd de grootste vijand van de god. Hij werd de grootste vijand van de natuur. Hij werd de grootste vijand van de tijd. Hij werd de grootste vijand van de ruimte. Hij werd de grootste vijand van de toekomst. Hij werd de grootste vijand van de hoop. Hij werd de grootste vijand van de liefde. Hij werd de grootste vijand van de vrede. Hij werd de grootste vijand van de rechtvaardigheid. Hij werd de grootste vijand van de eer. Hij werd de grootste vijand van de glorie. Hij werd de grootste vijand van de macht. Hij werd de grootste vijand van de invloed. Hij werd de grootste vijand van de aanwezigheid. Hij werd de grootste vijand van de toekomst. Hij werd de grootste vijand van de hoop. Hij werd de grootste vijand van de liefde. Hij werd de grootste vijand van de vrede. Hij werd de grootste vijand van de rechtvaardigheid. Hij werd de grootste vijand van de eer. Hij werd de grootste vijand van de glorie. Hij werd de grootste vijand van de macht. Hij werd de grootste vijand van de invloed. Hij werd de grootste vijand van de aanwezigheid.

Dood Osama bin Laden Het gebouw waar Bin Laden zat werd wellicht al sinds augustus in de gaten gehouden.

Complexe inlichtingenoperatie Doden Osama grootste 'trofee' van Navy SEAL's

De operatie om Osama bin Laden te doden was een van de meest complexe inlichtingenoperaties in de geschiedenis. Het was een operatie die maandenlang duurde en die duizenden mensen kostte. Het was een operatie die de wereld veranderte. Het was een operatie die de Verenigde Staten de grootste overwinning gaf. Het was een operatie die de wereld veilig maakte. Het was een operatie die de toekomst veilig maakte. Het was een operatie die de hoop veilig maakte. Het was een operatie die de liefde veilig maakte. Het was een operatie die de vrede veilig maakte. Het was een operatie die de rechtvaardigheid veilig maakte. Het was een operatie die de eer veilig maakte. Het was een operatie die de glorie veilig maakte. Het was een operatie die de macht veilig maakte. Het was een operatie die de invloed veilig maakte. Het was een operatie die de aanwezigheid veilig maakte. Het was een operatie die de toekomst veilig maakte. Het was een operatie die de hoop veilig maakte. Het was een operatie die de liefde veilig maakte. Het was een operatie die de vrede veilig maakte. Het was een operatie die de rechtvaardigheid veilig maakte. Het was een operatie die de eer veilig maakte. Het was een operatie die de glorie veilig maakte. Het was een operatie die de macht veilig maakte. Het was een operatie die de invloed veilig maakte. Het was een operatie die de aanwezigheid veilig maakte.

Dood Osama bin Laden Als de Amerikanen op eigen houtje handelden, deed dat de relatie met Pakistan geen goed.

Vooraf vragen over rol Pakistan

De rol van Pakistan in de dood van Osama bin Laden is een van de meest besproken onderwerpen in de wereld. Het is een onderwerp dat de wereld verdeelt. Het is een onderwerp dat de Verenigde Staten in een moeilijke positie plaatst. Het is een onderwerp dat de relatie tussen de Verenigde Staten en Pakistan in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de toekomst van de wereld in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de hoop in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de liefde in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de vrede in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de rechtvaardigheid in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de eer in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de glorie in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de macht in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de invloed in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de aanwezigheid in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de toekomst in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de hoop in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de liefde in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de vrede in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de rechtvaardigheid in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de eer in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de glorie in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de macht in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de invloed in gevaar brengt. Het is een onderwerp dat de aanwezigheid in gevaar brengt.

Dood Osama bin Laden President Barack Obama sprak vannacht het Amerikaanse volk toe. Hier de letterlijke tekst.

'We moeten waakzaam blijven'

President Barack Obama heeft de Amerikaanse mensen vanavond toegepraakt. Hij heeft hen verteld dat de dood van Osama bin Laden een belangrijke overwinning is, maar dat de Verenigde Staten niet mogen complacent worden. Hij heeft hen verteld dat de wereld nog steeds onveilig is en dat de Verenigde Staten moeten blijven waakzaam. Hij heeft hen verteld dat de toekomst nog steeds onzeker is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun waarden. Hij heeft hen verteld dat de liefde nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun principes. Hij heeft hen verteld dat de vrede nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun dromen. Hij heeft hen verteld dat de rechtvaardigheid nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun eer. Hij heeft hen verteld dat de glorie nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun macht. Hij heeft hen verteld dat de aanwezigheid nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun invloed. Hij heeft hen verteld dat de toekomst nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun hoop. Hij heeft hen verteld dat de hoop nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun liefde. Hij heeft hen verteld dat de liefde nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun vrede. Hij heeft hen verteld dat de vrede nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun rechtvaardigheid. Hij heeft hen verteld dat de rechtvaardigheid nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun eer. Hij heeft hen verteld dat de eer nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun glorie. Hij heeft hen verteld dat de glorie nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun macht. Hij heeft hen verteld dat de macht nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun invloed. Hij heeft hen verteld dat de invloed nog steeds belangrijk is en dat de Verenigde Staten moeten blijven vasthouden aan hun aanwezigheid.

4 In het nieuws Italië en de eurocrisis

Berlusconi overlegt met kinderen:

Met een uliem charmeoffensief onder partijgenoten probeerde premier Berlusconi zijn val af te wenden. Als hij zou aftreden, dan wel op een chique manier.

Door onze correspondent
BAS MESTERS

ROME. Verbeten bleef de Italiaanse premier Silvio Berlusconi doorknoken tegen alles en iedereen die hem aanraadt af te treden, in de aanloop naar een cruciale stemming in het parlement die voor vanmiddag gepland stond.

Gisteravond, na een dag lang vergaderen met zijn familie en een verzoek van coalitiepartner Lega Nord om de handdoek in de ring te gooien, weerstond hij ook de druk van zijn partijgenoten, tijdens een drie uur durende vergadering in Rome. „We gaan door en overwinnen de rots van de vertrouwensstemming”, zei hij in een telefonische verbinding met een

partijbijeenkomst.

In de vandaag voorziene stemming in het Huis van Afgevaardigden moest blijken hoeveel van zijn partijgenoten Berlusconi daadwerkelijk in de steek hebben gelaten. De premier wilde het met eigen ogen zien: „Als ik moet capituleren zal ik dat in het parlement doen, met opgeheven hoofd, en naar de verraders kijken.”

De krant *Corriere della Sera* schreef vanochtend dat de premier nog op 311 stemmen kon rekenen, terwijl er voor een meerderheid 316 nodig zijn. Gisteren gonsde het de hele dag van de geruchten over een onmiddellijk aftreden van Berlusconi. De adjunct-hoofdredacteur van *Libero*, een

regeringsgezinde krant, hoorde van een partijgenoot van Berlusconi dat intern zwaar aangedrongen is op onmiddellijk vertrek van de premier, maar dat Berlusconi weigerde. De premier zou eerst nog wat zaken met

Berlusconi's regering kost de Italianen dagelijks veel geld

zijn familie in Milaan moeten regelen.

Berlusconi vloog gisterochtend van Rome naar Milaan om te lunchen

met zijn kinderen en de topman van zijn bedrijf Fininvest, Fedele Confalonieri. Aangenomen wordt dat daar ook is besproken hoe zijn vertrek van het politieke toneel moet gebeuren zonder dat zijn zakenconglomeraat er schade van ondervindt.

Volgens diverse bronnen binnen zijn partij zou Berlusconi er op uit zijn om zijn vertrek op een zo chic mogelijke manier te laten geschieden. Hij zou zijn partijgenoten zo ver willen krijgen dat ze hem morgen nog één keer steunen, zodat hij de komende dagen de door Europa gevraagde hervormingswet door de Senaat kan leiden. Een minuut na aanname van dit hervormingspakket zou Berlusconi dan zijn ontslag aan-

Ouderwetse economie van Italië is met

Nieuwsanalyse
De schulden crisis in Italië is makkelijker op te lossen dan die in Griekenland. Een geloofwaardig hervormingsplan voor de economie is al genoeg.

Door onze redacteur
MARIKE STELLINGA

ROTTERDAM. Hij verkondigde afgelopen vrijdag nog zelfverzekerd dat de Italiaanse economie prima draait, want de restaurants zaten vol, net als de vliegtuigen en de hotels. „Dit is geen land in crisis.” De bravoure hielp niets. Sterker, Silvio Berlusconi verloor de afgelopen dagen meer en meer het vertrouwen van investeerders. Zij vluchten uit Italiaanse staatsobligaties en drijven de rente op tot onhoudbare niveaus.

Een neerwaartse spiraal dreigt. Als de rente hoog genoeg wordt, worden de schulden onbetaalbaar en gaat de Italiaanse staat vanzelf failliet. Het is nattevingerwerk bij welk renteniveau een land insolvent of bankroet is. Voor Italië achten veel economen een rente hoger dan 6,5 procent niet houdbaar. Gisteren steeg de rente naar 6,63 procent. Dat is zo hoog, daar kan de Italiaanse overheid nauwelijks tegenop bezuinigen.

Het Italiaanse schuldprobleem bedreigt de eurozone. Griekenland viel nog te redden; dat is maar een kleine economie, zo'n 2 procent van de totale Europese economie. Maar de Itali-

aanse economie is de nummer 8 van de wereld, en de nummer 3 van de eurozone (15 procent van de zone). Daar kan de rest van Europa zich makkelijk aan vertillen.

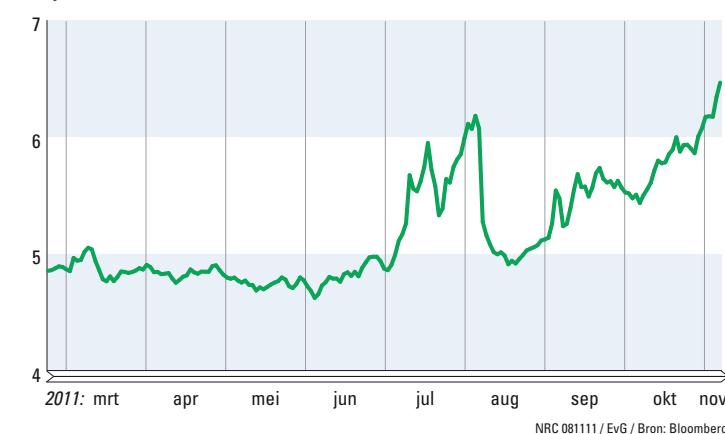
De Italiaanse schulden zijn met 1.900 miljard euro zo groot dat het land veel moeilijker te redden valt door de andere landen in de Europese Unie (EU). Italië heeft de op een na hoogste schuldenlast van Europa. De schulden bedragen ongeveer 120 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Alleen Griekenland heeft hogere schulden, met zo'n 150 procent. Maar in euro's uitgedrukt zijn de Griekse schulden veel kleiner: 350 miljard euro.

De eerdere reddingen van eurolanden die in zo'n neerwaartse schuldenspiraal terecht kwamen, werkten als volgt. De EU en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) namen voor jaren de leningen over van Griekenland, Portugal en Ierland. Daarmee schermde Europa deze landen af van de financiële markten. Zo stopte de neerwaartse spiraal, en werd een bankroet (voorlopig) voorkomen.

Om de Italiaanse regering van de markt af te schermten, is veel meer

Recordrente op Italiaanse staatsobligaties

Tienjaarsrente Italië

geld nodig. De Italiaanse regering moet alleen al dit en volgend jaar ongeveer 300 miljard euro aan schuld herfinancieren. Tot en met 2014 is het ongeveer 650 miljard, berekende de Amerikaanse zakenbank Gold-

man Sachs. Zoveel geld zit er nu niet in het Europese noodfonds. Mochten de andere eurolanden het geld al willen opbrengen om Italië te redden, dan zou dat hun eigen kredietwaardigheid kunnen bedreigen.

hoe nu verder met ons imperium?

kondigen, aldus, onder anderen, Ferrara.

Alles hing af van het succes van het ultieme charmeoffensief dat de premier inzette richting individuele Kamerleden, en van het tegenoffensief van met name de christen-democratische partij UDC van Pierferdinando Casini. Zijn partij lijkt de grootste aantrekkingskracht uit te oefenen op spijtoptanten van Berlusconi's partij.

Mocht Berlusconi vallen, dan zullen zijn partij en coalitiepartner Lega Nord waarschijnlijk aandringen op vervroegde verkiezingen in januari. Maar binnen Berlusconi's partij wordt ook gespeculeerd over een met de christen-democraten verbrede co-

alitieregering onder leiding van Berlusconi's vertrouweling Gianni Letta of Senaatsvoorzitter Renato Schifani. De christen-democraten willen echter alleen een brede nationale regering waarin ook de centrum-linkse

Oud-eurocommissaris Monti genoemd als leider zakenkabinet

Democratische Partij is opgenomen. En de Democratische Partij werkt alleen mee als er een neutrale premier komt die voor iedereen verteerbaar

is: dus niet Gianni Letta of Schifani.

Vooraf ex-eurocommissaris Mario Monti wordt vaak genoemd als regeringsleider van een breed overgangskabinet dat de economische hervormingen en een wijziging van de kieswet zou moeten regelen.

Onlangs ondertekenden meer dan een miljoen Italianen een oproep tot een referendum over de kieswet. Zij vinden die ondemocratisch, omdat geen voorkeursstemmen mogelijk zijn. Daardoor hebben de partijleiders het monopolie over de kandidaatstelling en houden zij hun parlementariërs in een ijzeren greep.

Alle partijen mogen hun mening geven over wat er na een mogelijke val van Berlusconi moet gebeuren,

maar uiteindelijk is het aan president Giorgio Napolitano om te bepalen wat de meest haalbare en veilige weg voor Italië is. Hij zal daarbij terdege rekening houden met het effect van zijn keuze op de internationale markten en op het IMF en de Europese Commissie die Italië in de gaten houden.

Napolitano wordt in de huidige situatie zowel in binnen- als buitenland gezien als de garantie tegen de uitbraak van totale chaos na de val van Berlusconi.

Vertrek van Berlusconi, zo bleek gisteren, zal een positief effect op de beurzen hebben. Onmiddellijk nadat zijn speechwriter Giuliano Ferrara had gezegd dat het een kwestie

van uren of minuten was voordat Berlusconi zou terugreden, schoten de aandelen omhoog. Direct na Berlusconi's ontkenning kelderden ze weer. Met de rente op staatsobligaties gebeurde het omgekeerde. Mededelingen die wijzen op langer aanblijven van de premier verhogen de rente die Italië moet betalen om de staatsschuld te financieren. Berlusconi's regering, zo blijkt uit dit beeld, kost de Italianen dagelijks veel geld omdat lenen voor Italië er duurder door wordt.

De geruchten over zijn aanstaande aftreden deed de aandelenkoers van Berlusconi's bedrijven gisteren dalen, terwijl die van vrijwel alle andere beursgenoten ondernemingen steeg.

Op straat wordt de spot gedreven met Silvio Berlusconi. Foto's AP/AFP/Reuters

hervorming te redden

Over het land dat nu bekendstaat als 'te groot om te redden', maakten de financiële markten zich lang opvallend weinig zorgen. In het eerste jaar na het begin van de schulden crisis in het voorjaar van 2010 waren het vooral Spanje, Ierland en Portugal die het vertrouwen van investeerders verloren. Dat was opmerkelijk, want Spanje heeft een veel lagere schuld dan Italië: ongeveer 60 procent van het bbp tegen 120 procent van het bbp. Maar de Spaanse economie was er veel slechter aan toe, vooral door een ingestorte huizenmarkt, een hoge schuldenlast bij bedrijven en burgers en hoge werkloosheid.

De Italiaanse economie stond er beter voor. De private sector heeft minder schulden, de werkloosheid is lager en de overheid heeft een relatief bescheiden begrotingstekort. Bovendien heeft Italië al sinds 1991 dit schuldniveau.

Italië is dan ook een perfect voorbeeld van wat er met een regering kan gebeuren die draait met de noodzakelijke hervormingen en bezuinigingen.

De huidige zorgen zijn relatief makkelijk weg te nemen, denkt Bas

Jacobs, hoogleraar economie aan de Erasmus Universiteit. „Als de regering een aantal structurele hervormingen aankondigt, dan daalt waarschijnlijk de rente en is het land niet meer insolvent. De maatregelen die Italië moet nemen, zijn lang niet zo draconisch als die Griekenland moet nemen.” Maar als de rente hoog blijft, zijn de problemen groot, zegt Jacobs. „Reken maar uit. Als de rente 1 procent stijgt bij een schuldniveau van 120 procent van het bbp, dan moet de regering 1,2 procent van het bbp extra bezuinigen of lasten zwaren. Dat is fors.”

Het voornaamste probleem van de Italiaanse economie is dat die nu al een jaar of vijftien nauwelijks groeit: gemiddeld 0,75 procent per jaar.

Hoe dat komt? Het IMF en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling weten het wel, blijkt uit hun laatste rapporten over Italië.

Daaruit rijst een beeld op van Italië als een ouderwetse economie. Er zijn te veel regels die bestaande, grote bedrijven beschermen en toetreding van nieuwe bedrijven hinderen. De belastingdruk is te hoog. Het ont-

slagrecht te rigide. Daardoor vinden jongeren moeilijk een baan. De bevolking is te laag opgeleid. De lonen zijn te hoog in verhouding tot wat de arbeiders produceren. Te veel bedrijven zijn in handen van de overheid. Door al deze factoren kan de Italiaanse economie niet concurreren met andere Europese landen. Het Italiaanse aandeel in de wereldhandel is sinds de jaren negentig constant gedaald.

De economie schreeuwt dus om hervorming, niet in de eerste plaats om bezuinigingen. Dat is op zich mooi, want als de overheid nu hard zou gaan bezuinigen, is de kans groot dat de werkloosheid toeneemt en de economie nog minder groeit. De uitweg, zo zeggen economen in koor, is hervormen. Dat raakt de economie nu niet keihard en vergroot de kans op groei in de toekomst.

Berlusconi – of een kersverse premier – hoeven dus maar een overtuigend hervormingsplan te maken en het probleem is hoogstwaarschijnlijk opgelost. Tot die tijd wantrouwen de financiële markten Italië. Zeker als de regering de problemen die de markten zien, blijft wegwuiven.

Advertentie

Vrijkomende
lijfrente?

3,5%

bij direct uitkerende lijfrenterekening met een looptijd van 10 jaar.

Ga naar: aegonbank.nl/lijfrente

AEGON Bank

Uit het rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau

Weinig immigratie en weinig vergrijzing

Nederland is een van de weinige landen in Europa waar de bevolking groeit door eigen aanwas. De afgelopen tien jaar groeide de bevolking gemiddeld met bijna 0,5 procent. Slechts eentiende deel daarvan is een immigratieoverschot. Dat is uitzonderlijk weinig. In Duitsland zou de bevolking dalen zonder immigratie. In landen als België, Zweden, Oostenrijk en Italië is de groei van de bevolking vrijwel uitsluitend te danken aan immigratie. **Mede dankzij die relatief grote 'interne vruchtbaarheid' telt Nederland naar Europese maatstaf relatief veel kinderen en relatief weinig 65-plussers.** Die jonge bevolking leidt tot relatief hoge onderwijsuitgaven, maar door de geringere vergrijzing zijn de pensioenuitgaven beter te dragen. Alleen Tsjechië, Polen, Slowakije, Luxemburg en Ierland hebben minder bejaarden. **En het aantal arme ouderen neemt af.** In 2001 had 3,6 procent van de 65-plussers nog te weinig geld om de basisbehoeften en 'normale' sociale participatie te betalen. In 2009 was dat 2,4 procent.

Vertrouwen in politiek is groot, saamhorigheid ook

Alleen de Denen hebben vaker sociale contacten en zijn vaker lid van een vereniging dan Nederlanders. Bijna 90 procent van de Nederlanders ontmoet iedere week wel een keer vrienden, familie of collega's om 'sociale redenen'. Nergens in Europa zijn meer vrijwilligers actief: bijna de helft van de bevolking. Slechts 2 procent van de Nederlanders zegt zich 'geïsoleerd' te voelen. **Het geklaag over de politiek mag zijn toegenomen, het leidt ook tot grotere politiek interesse.** In 2000 zei nog 43 procent over een 'sterke' of 'gewone' politieke interesse te beschikken, nu is dat 57 procent. **En het mag minder zijn dan vroeger, het vertrouwen in de politiek is hier nog altijd groot:** bijna 50 procent zegt veel vertrouwen in het parlement te hebben. Alleen in Frankrijk, Zweden, Zwitserland, Noorwegen, Luxemburg en Denemarken is dat vertrouwen groter. En alleen in de Scandinavische landen geloven ze nog vaker dat 'de meeste mensen te vertrouwen zijn'.

Nederlander is gezonder en gelukkiger

Een baby had in 1999 bij geboorte een levensverwachting van ruim 75 jaar (voor jongens) of ruim 80 jaar (voor meisjes). Een baby uit 2009 kan uitzien naar een leven dat 78,5 jaar zal duren (voor jongens) of 82,7 jaar (voor meisjes). **De levensverwachting voor Nederlandse mannen is de hoogste van Europa. Die van vrouwen behoort niet tot de top, waarschijnlijk doordat vrouwen hier relatief vaak roken.** En al die extra jaren zijn óók geen slechte jaren: ook de levensverwachting zonder lichamelijke beperkingen is gestegen. Er worden wel vaker al vroeg ziektes gevonden, maar dat is eigenlijk óók goed nieuws: betere diagnostiek. **Het zullen ook gelukkige jaren zijn, want 82 procent van de bevolking zegt gelukkig te zijn.** Het leven krijgt in Nederland een rapportcijfer van 7,8. 65-plussers geven hun leven zelfs een 8,1. Het laagste cijfer krijgt het leven in eenoudergezinnen: toch nog een 7,2. De mensen met de laagste 20 procent inkomens geven nu hun leven een 7,5 – in 2004 was dat nog een 6,9.

Veel met cultuur en sport bezig, minder met werk

Bijna 60 procent van de bevolking gebruikt iedere dag internet voor privédoeleinden. Er is een groot verschil tussen hoger- en lageropgeleiden: 75 tegen 38 procent – al is dat gebruik van lageropgeleiden veel sneller gestegen dan bij hogeropgeleiden. Het SCP spreekt zelfs van een inhaalslag. De lageropgeleiden kijken meer televisie (2 uur en 9 minuten per dag), maar ook de hogeropgeleiden doen dat ruim anderhalf uur per dag. 46 procent van de bevolking sport minstens 40 weken per jaar, in 1999 was dat nog 37 procent. **Opvallend is verder hoeveel de Nederlander zelf aan cultuur doet. Alleen de Zweden, Luxemburgers en Denen doen meer aan kunstbeoefening.** En dat klopt dan ook wel weer met het feit dat nergens in Europa mensen korter werken dan in Nederland: naar eigen zeggen gewoonlijk 30,6 uur. In de meeste landen ligt dat tussen de 35 en 40 uur.

Veiligste verkeer, dalende criminaliteit

Het meest opvallende kenmerk van het Nederlandse verkeer is de veiligheid: 640 doden per jaar, het laagste aantal per inwoner in Europa. Alleen het Verenigd Koninkrijk komt in de buurt. Wel is de laatste jaren het aantal gewonden in het verkeer gestegen. In 2009 waren dat er 18.500, 2.500 meer dan drie jaar eerder: vrijwel allemaal fietsers. Zestig procent van de bevolking vindt de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom een probleem, 50 procent buiten de bebouwde kom. Dat percentage verandert nauwelijks. Over de algemene veiligheid op straat en in huis is moeilijk iets met zekerheid te zeggen omdat de criminaliteitscijfers troebel zijn door veranderingen in meetmethode en door achterstanden in de registratie. **Maar het lijkt erop, zo schrijft het SCP, dat de jeugdcriminaliteit daalt, en dat ook geweld, vandalisme en vermogensmisdriften afnemen.** Ook lijken minder mensen dan vijf jaar geleden zich onveilig te voelen.

PARADIJS AAN DE NOORDZEE

► Nog nooit ging het zo goed met Nederland, meldt het Sociaal en Cultureel Planbureau vandaag.

► Maar één ding is duidelijk: beter dan dit wordt het niet. Nederland heeft vooral veel te verliezen.

Door HENDRIK SPIERING

ROTTERDAM. Crisis, crisis, crisis. Dit refrein wordt nu overal gezongen. De euro zinkt, banken wankelen, politici aarzelen. Maar sla de vandaag verschenen *Sociale Staat van Nederland 2011* open en je waant je in een andere wereld.

Volgens dit rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) gaat het beter dan ooit met Nederland. En niet alleen dankzij de lage rente op staatsobligaties. De vergrijzing valt reuze mee, er is groot vertrouwen in de politiek, vrijwel zeker daalt de criminaliteit en misschien wel het belangrijkste: arme Nederlanders zijn er per saldo veel meer op vooruitgegaan dan rijke. Vooral doordat hun woningen sterk verbeterd zijn, ze veel meer consumptiegoederen bezitten en veel vaker op vakantie gaan.

In tien jaar tijd is het netto inkomen van de armste Nederlanders weliswaar niet sterker gegroeid dan dat van de rijkste (3 procent tegen 6 procent). Ouderen (alleenstaanden en paren) en tweeverdieners met kinderen gingen er het meest op vooruit (respectievelijk 10, 16 en 8 procent). Maar toch: nog altijd leven Nederlanders in een redelijk egalitaire samenleving. Het rijkste kwart van de bevolking verdient ongeveer 3,5 keer zoveel als het armste kwart. De rijkste 10 procent incasseert 22,1 procent van het totale inkomen in Nederland. Net iets minder dan in 2001 en anderhalf procentpunt minder dan in 2007. En driekwart van de Nederlanders vindt die relatief grote gelijkheid een goede zaak.

Wie had dat gedacht?

Het Sociaal en Cultureel Planbureau is het sociaal-wetenschappelijke onderzoeksbureau van de overheid, en zijn tweejaarlijkse rapport is niet zo maar een mening. Hierin wordt veel wetenschappelijk onderzoek samengevoegd, van het SCP zelf, van het CBS en ook ander sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Voor wie dit soort onderzoek volgt, is de jubelstemming geen grote verrassing. Want ook de vorige Sociale Staatrapporten waren positief, vooral sinds 2007, toen de economie weer aantrok.

Uit deze rapporten bleek keer op keer de pa-

radox dat het volgens de Nederlandse burger héél goed gaat met hemzelf en de zijnen, maar dat het slecht gaat met de maatschappij. 'Met mij gaat het prima, maar verder is het allemaal niks'. Dat gevoel bestaat nog steeds. Tachtig procent van de bevolking is niet bezorgd over de eigen financiële toekomst. Maar bijna tweederde van de burgers is somber gestemd over 'waar het met Nederland naar toe gaat'. Slechts een kwart is daar optimistisch over. 'De Nederlander mag graag klagen en is misschien zelfs enigszins 'realiteitsresistent': het doet er niet toe hoe het echt gaat, het gaat gewoon nooit goed', verzuchten de SCP-onderzoekers aan het eind van het rapport.

Die somberheid is onterecht als je kijkt naar huisvesting, gezondheid, sociale participatie, vrijetijdsbesteding, mobiliteit en bezit van consumptiegoederen waaraan het SCP een groot deel van de sociale toestand in Nederland afmeet. Want, zo schrijft het SCP: 'Ondanks de schommelingen in de economie is de levenssituatie de afgelopen tien jaar onafgebroken verbeterd. Mensen met een laag inkomen, niet-westerse migranten en ouderen boven de 65 jaar zijn er meer dan gemiddeld op vooruitgegaan in hun kwaliteit van leven.'

► Ondanks de economische schommelingen is de levenssituatie de laatste tien jaar onafgebroken verbeterd

terd. Mensen met een laag inkomen, niet-westerse migranten en ouderen boven de 65 jaar zijn er meer dan gemiddeld op vooruitgegaan in hun kwaliteit van leven.'

Op Luxemburg na is Nederland nu het rijkste land van Europa – en Luxemburg telt niet echt mee, want de rijken daar zijn vrijwel allemaal buitenlanders. Ook scoort Nederland het laagst op de economische misère-index van het SCP: een combinatie van werkloosheid, inflatie en begrotingstekort. En dat in een tijd dat overal ter wereld de pleinen worden bezet omdat de rijken rijker worden en de armen armer.

Waarom dan al dat gemopper? 'Misschien onze calvinistische volksaard', oppert socioloog Rob Bijl, adjunct-directeur van het SCP en samensteller van het rapport. 'Misschien is er ook iets anders aan de hand. Lager opgeleiden zijn veel somberder dan hoger opgeleiden. Zij hebben ook veel minder grip op hun leefomstandigheden. Sinds 2002, met Pim Fortuyn, wordt hun stem wel beter gehoord in de samenleving, ook al wordt die groep op zich niet beter

bediend. Misschien dat dit het verschil maakt.'

Hoe dan ook, Nederland heeft het nooit beter gehad dan nu. En waarschijnlijk zullen we het ook niet snel beter krijgen. 'Dat is allebei wel een beetje waar ja', zegt Bijl. 'Vergeleken met andere landen is het hier echt een paradijs.' Maar met de eurocrisis zijn er echt grote veranderingen te verwachten. Bijl: 'Financieel kunnen we wel wat hebben. De meeste mensen kunnen wel zonder grote problemen 5 procent in inkomen achteruit gaan. De afgelopen tien jaar zijn we in totaal gemiddeld 6 procent in inkomen gestegen. Maar hoe lang zal die achteruitgang gaan duren? Ik ben vooral bang dat in een lange en diepe crisis het sociale vertrouwen minder wordt. Dit is geen gewone Nederlandse crisis die op ons af komt. Nu zijn we nog een *high trust society*: een samenleving waar groot onderling vertrouwen heerst. Dat kan minder worden. Er komen grote bezuinigingen aan. Het is niet aan mij om te bepalen of die terecht of onterecht zijn, maar ik ben wel eens bang dat de politiek te weinig nadenkt over de sociale gevolgen ervan. Misschien gaan we meer op Oost-Europa lijken, waar politici enorm worden gewantrouwd.'

Nederland heeft veel te verliezen, dat is duidelijk.

Het SCP ziet ook een paar negatieve punten in dit paradijs aan de Noordzee. Ten eerste: het onderwijs is te vrijblijvend. Tweederde van de basisscholen en vijfde van de middelbare scholen zijn 'te weinig opbrengstgericht' en daardoor zijn de prestaties in taal en rekenen te matig. En de opvang van zorgleerlingen schiet tekort, de helft van de leraren is er niet goed voor opgeleid.

Bovendien zijn de eerste scheurtjes in de economische welvaart te zien. Tussen 2008 en 2010 is de werkgelegenheid met 100.000 banen afgenomen, ook de beroepsbevolking nam af, vooral omdat jongeren langer op school bleven. De werkloosheid is nog steeds de laagste van Europa, maar neemt wel toe, vorig jaar van 4 naar 5 procent. De koopkracht daalt en zal de komende jaren nog verder dalen. De belangrijkste kloof in Nederland lijkt te bestaan tussen laagopgeleiden (met maximaal een vmbo-opleiding, ca. 30 procent van de bevolking) en hoogopgeleiden (minimaal hbo, ook ca. 30 procent). 'Vooral in levensverwachting en gezondheid', zegt Bijl. 'Laagopgeleiden sterven zeven jaar eerder. Dat is toch wel erg fors.'

► De sociale staat van Nederland 2011 is te downloaden op www.scp.nl

Maar hoe lang nog?

- Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meldde gisteren een verrassende krimp van de Nederlandse economie in het derde kwartaal, van 0,3 procent. Dat is de eerste negatieve groei sinds begin 2009, toen Nederland opkrabbelde uit de kredietcrisis. Op jaarbasis is de groei nog wel positief: 1,1 procent. Maar het staat vast dat de economie snel aan momentum verliest.

- Een volgend kwartaal van krimp en er is sprake van een technische recessie. Een double dip. En dat is een toestand waarin Nederland niet snel meer terecht dacht te komen. Zeker omdat Duitsland gisteren een groei van 0,5 procent van kwartaal op kwartaal rapporteerde. Dat cijfer was veel hoger dan verwacht. En ook Frankrijk toonde een meevallende groei van 0,4 procent.

- De consumptie van Nederlandse gezinnen nam met 0,2 procent af ten opzichte van het tweede kwartaal van 2011. De consumptie van de overheid kromp met 0,3 procent. De investeringen namen af met 1,1 procent, maar dit is deels een gevolg van een hele forse investeringsgroei van 7,9 procent in het begin van het jaar, waarna het in de rest van het jaar alleen maar kon tegenvallen. Zo bezien is er wel sprake van enige beeldvertekening rond de gisteren gepubliceerde groeicijfers.

- Dat laat onverlet dat de groei tegenviel. Met name de banengroei laat zien waar de pijn op het moment zit. De teruglopende overheidsconsumptie drukt niet alleen de economische groei, maar ook de werkgelegenheid. Bij de overheid gingen in het afgelopen jaar 15.000 banen verloren. Per saldo kwamen er in het afgelopen jaar 33.000 banen bij, maar dat was vooral in de handel, het vervoer en de horeca, de zorg en de zakelijke dienstverlening.

Advertentie

Nu 50% korting*

Bij een 2-jarig Sizz Lover abonnement nu de eerste 6 maanden van € 45 voor

€ 22,50* per maand met de HTC Sensation voor € 0

SIZZ

*Kijk voor de voorwaarden op sizz.nl

by Vodafone & rti

6 Miljoenennota 2012

Reacties fractieleiders

Welke maatregel kan wel uit de Miljoenennota? En welke moet er absoluut in blijven? De fractieleiders uit de Tweede Kamer geven hun mening.

CDA: minder regels voor bedrijven, maar dat moet ook voor burgers gelden

Sybrand van Haersma Buma, wat vindt u van de rijksbegroting?

„Het is een eerlijke, heldere Miljoenennota in onzekere en turbulente tijden. Wat ik zeer steun is het besef dat we ons geld in Europa verdienen en dat daar de wedstrijd gewonnen moet worden.

Het kabinet zet zich vóór alles in om onze economische positie in Europa en de wereld te verbeteren. En onze schulden te terug te brengen.”

Als u er één maatregel uit moet halen, welke is dat dan?

„Liever zeg ik welke maatregel

ontbreekt, naar mijn zin. Ik wil ook knellende regels voor burgers weghalen. Dat vind ik hier onvoldoende in terug. Ik was bij een groep ouderen in Limburg die samen wilden eten om eenzaamheid tegen te gaan. Maar dat kon niet want de regels schreven voor dat ze dan een professionele keu-

ken moesten aanschaffen. En dat konden ze niet betalen.”

En welke maatregel moet er absoluut in blijven?

„Eén is gelukkig maar weinig. Er staat een plan in om de regels en de administratieve lasten voor het bedrijfsleven te verminderen. Dat

mag er zeker niet uit. U merkt terecht op dat dit al langer een streven is en dat dit moeizaam blijkt. Maar precies daarom vind ik het zo belangrijk. Het moet echt gebeuren. In de crisis van nu moeten we onze economische positie sterk houden. Niet alleen op papier, ook in de werkelijkheid.”

PvdA: de kwetsbaarste mensen worden weer geraakt

Job Cohen, wat vindt u van de Rijksbegroting?

„Dit kabinet sprokkelt de bezuinigingen bij elkaar. Dat komt omdat de partijen het onderling niet eens kunnen worden over serieuze hervormingen, waarmee we met goed fatsoen de 21ste eeuw in kunnen. Ze nemen geen grondige maatregelen, maar ko-

men op heel rare dingen uit. Zo moeten er wel 12.000 extra mensen in verpleeghuizen komen, maar moeten er tegelijk in de rest van de zorg 20.000 mensen uit.”

Op welke concrete maatregel bent u jaloers?

„Geen enkele. Ik vind het wel goed dat de kosten voor ziekte-

kostenverzekeringen inkomensafhankelijk wordt. Dat stond ook in ons verkiezingsprogramma, al zou het bij ons onderdeel uitmaken van een heel pakket aan nivellerende maatregelen.”

U mag één maatregel aanwijzen die er sowieso uit moet. Welke?

„Wat me echt dwarszit, is juist de stapeling aan bezuinigingsmaatregelen die dit kabinet aankondigt. En ik vind het vreselijk dat die bundel aan bezuinigingen niet de allerarmste mensen treft, maar de kwetsbaarste. Als ik echt één maatregel moet noemen, dan zijn het de bezuinigingen op het persoonsgebonden budget.”

D66: hervormingen blijven wederom uit

Alexander Pechtold, wat vindt u van de rijksbegroting?

„Ik moet teleurgesteld vaststellen dat het kabinet de echte hervormingen wederom laat liggen. Het blijven allemaal kleine, pijnlijke bezuinigingen op het persoonsgebonden budget, cultuur en passend onderwijs. Ik had verwacht dat het kabinet Nederland rijp zou maken voor grote hervormingen: de AOW-leeftijd sneller omhoog, hervormingen op de woningmarkt, de arbeidsmarkt. Dan haal je in één keer veel meer geld binnen.”

Op welke concrete maatregel bent u jaloers?

„De nationale politie, het hervormen van de bestuurslagen. Jammer alleen dat dat zo ongeveer stilstaat. En op het gebied van de JSF gebeurt ook niet veel, maar daar ben ik dan juist weer blij mee.”

U mag één maatregel aanwijzen die er sowieso uit moet. Welke?

„Ik wijs er liever één aan die er in moet: beter onderwijs. Maar eruit? mmm.... Lastig. Dan kies ik toch voor de onderwijsbezuinigingen, over de hele linie. Nederland zakt steeds verder weg, bleek deze week ook weer uit de internationale onderwijsvergelijking van de OESO.”

GroenLinks: die bankbelasting, dat is dan wel een goed idee

Jolande Sap, wat vindt u van de rijksbegroting?

„Het gevoel van 2008 komt weer terug: de onzekerheid is enorm en het kabinet roept dat het orde op zaken gaat stellen terwijl we aan de vooravond van een tweede economische crisis staan. Het kabinet geeft met deze begroting aan niet klaar te zijn voor de grote hervormingen die nodig zijn. Het is veel Haagse bluf: zeggen dat je orde op zaken gaat stellen, maar dat vervolgens niet doen. Structurele hervormingen in de financiële sector, op de arbeidsmarkt en de zorg stelt men uit. Het gaat eerder de foute kant op, dan de goede.”

Op welk concrete maatregel bent u jaloers?

„Die heb ik nog niet gevonden. Of wacht... ik heb begrepen dat er volgend jaar een bankbelasting komt. Dat vind ik een mooie maatregel.”

U mag één maatregel aanwijzen die er sowieso uit moet. Welke?

„Het bijna volledig afschaffen van het persoonsgebonden budget (PGB) is het stomste wat je nu kunt doen. Je maakt mensen afhankelijk van een betuttelende overheid, terwijl er geen bewijs is dat het leidt tot extra bezuinigingen.”

VVD: kabinet doet wat het moet doen

Stef Blok, wat vindt u van de rijksbegroting?

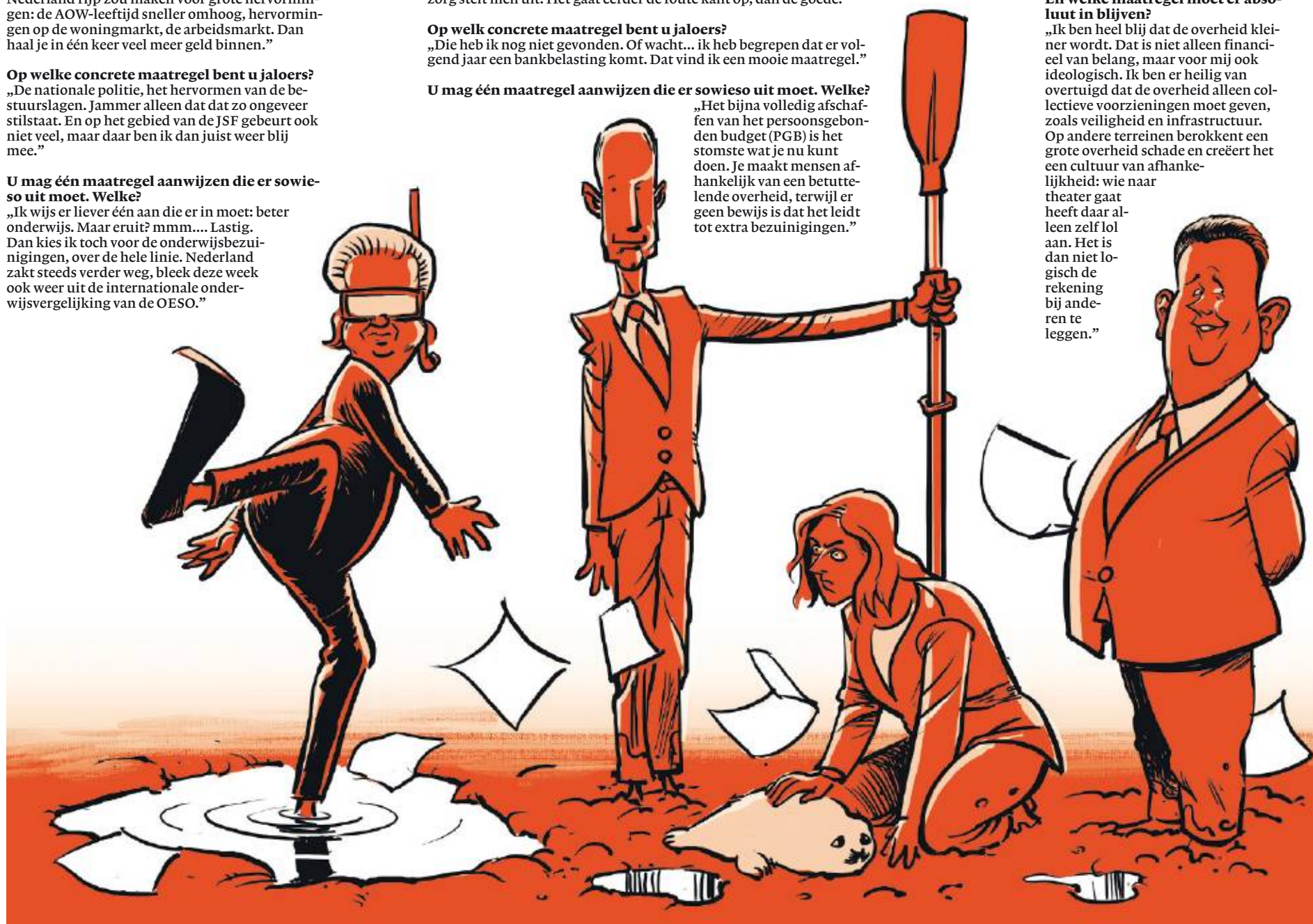
„Het kabinet doet wat het moet. Op financieel gebied wordt orde op zaken gesteld. Iedereen moet een stukje van de rekening betalen. Ik ben blij dat we 18 miljard bezuinigen. Dat was al nodig, de noodzaak daartoe is alleen maar groter geworden.”

Als u er één maatregel uit moet halen, welke is dat dan?

„Er staat niets in de begroting dat ik met tegenzin lees. Ik zou wel meer willen, een stap verder gaan met hervormen, zoals bij het flexibiliseren van de arbeidsmarkt. Als liberaal wil je altijd meer aan het terugdringen van de overheid doen. Maar je moet realistisch blijven.”

En welke maatregel moet er absoluut in blijven?

„Ik ben heel blij dat de overheid kleiner wordt. Dat is niet alleen financieel van belang, maar voor mij ook ideologisch. Ik ben er heilig van overtuigd dat de overheid alleen collectieve voorzieningen moet geven, zoals veiligheid en infrastructuur. Op andere terreinen berokkent een grote overheid schade en creëert het een cultuur van afhankelijkheid: wie naar theater gaat heeft daar alleen zelf lol aan. Het is dan niet logisch de rekening bij anderen te leggen.”

Illustratie Hajo

Michel Rog, CNV Onderwijs
Het kabinet toont weinig ambitie onderwijs terug te brengen in de mondiale top 5

Agnes Jongerius, FNV-voorzitter
Bezuinigingen stapelen op bij de allerzwaksten, zoals zieken en gehandicapten

PVV: alles over Europa had er uit gekund

Geert Wilders, wat vindt u van de rijksbegroting?
„Nederland gaat zwaar weer tegemoet. Dat is wel duidelijk. We moeten stevig ingrijpen. Niemand krijgt een plusje, iedereen levert in. Maar ik ben er trots op dat wij de pijn voor Henk en Ingrid hebben weten te verzachten. Er zitten voor ons lichtpunten in. Immigratie en asiel worden fors beperkt, we hebben eindelijk minimumstraffen, er komen 12.000 extra verpleegkundigen in de zorg.”

Als u er één maatregel uit moet halen, welke is dat dan?
„De Miljoenennota had gehalveerd kunnen worden door alles wat er over Europa in staat te schappen. Het is een eurofiel stuk, ik zou bijna zeggen met NRC-achtige teksten. Hoe goed mijn band met Mark Rutte en Maxime Verhagen ook is, dit laat zien dat we een zakelijke relatie hebben. We wisten toen we begonnen dat we het niet eens zijn over Europa. We wisten ook niet wat voor dimensie het zou krijgen. De

ontwikkelingen van de afgelopen tijd maken het er niet gemakkelijker op. Er zijn beren op de weg. Ik ga het niet mooier maken dan het is.”

En welke maatregel moet er absoluut in blijven?
„Ik ga echt geen onderscheid maken. Dat zijn alle maatregelen uit het gedoogakkoord. Dus immigratie, integratie, *law and order* en zorg. Daar leg ik iedere dag de liniaal langs. Daarom steunen wij dit kabinet.”

ChristenUnie: begrip, maar vragen

Arie Slob, wat vindt u van de rijksbegroting?
„Ik heb begrip voor het feit dat het kabinet moet bezuinigen, maar heb wel veel vragen bij een aantal invullingen. Op het terrein van veiligheid bijvoorbeeld, met name in de steden. Het veiligheidsbeleid in de steden is opgebouwd rond veiligheidshuizen, plekken waar de aanpak van criminaliteit gecoördineerd wordt. Dat geld wordt nu stilgelegd. Rond zorg worden keuzes gemaakt die hard zullen aankomen. Op ontwikkelingsmaatregelen voor eenverdieners: die worden fiscaal gestraft. Terwijl bij gezinnen met eenverdieners vaak ook sprake is van mantelzorg. Een gezin met één kostwinner gaat 2 procent achteruit in koopkracht, voor tweeverdieners is dat driekwart procent. Die scheefgroei moet worden rechtgetrokken, vinden wij.”

Op welk concrete maatregel bent u jaloers?
„Investeren in innovatie. Dat is toch wel belangrijk om naar boven te blijven groeien.”

U mag één maatregel aanwijzen die er sowieso uit moet. Welke?
„Dan zou ik toch iets rond de zorg doen. We debatteren nu over het persoonsgebonden budget waar we 900 miljoen op bezuinigen. Dan ook nog zeggen dat de mensen het recht op zorg blijven behouden, dat er in feite niet veel verandert, dat gaat niet samen.”

SGP: geen vrolijk verhaal, maar wel realistisch

Kees van der Staaij, wat vindt u van de rijksbegroting?
„Die biedt geen vrolijk, maar wel een realistisch beeld. Als je kijkt naar de tegenvallende economische vooruitzichten, dan zie je dat de noodzaak tot forse bezuinigingen alleen maar urgenter wordt. Linksom of rechtsom moet er iets gebeuren.
„Het pijnpunt in het debat zit wat ons betreft vooral in de nadelige belastingmaatregelen voor eenverdieners: die worden fiscaal gestraft. Terwijl bij gezinnen met eenverdieners vaak ook sprake is van mantelzorg. Een gezin met één kostwinner gaat 2 procent achteruit in koopkracht, voor tweeverdieners is dat driekwart procent. Die scheefgroei moet worden rechtgetrokken, vinden wij.”

Op welke maatregel bent u jaloers?
„Wij vinden het slim hoe het kabinet overheidsuitgaven bespaart door private gelden aan te boren. Bijvoorbeeld de

staatssecretaris van Justitie nodigt maatschappelijke organisaties en vrijwilligers uit om te helpen bij de terugkeer van ex-gedetineerden in de samenleving. Hij stelt daarvoor een vrijwilligersbudget beschikbaar, maar die organisaties nemen natuurlijk ook zelf geld mee dat ze in hun werk steken.”

U mag één maatregel aanwijzen die er sowieso uit moet. Welke?
„Wat die scheefgroei betreft, dat is langetermijnwerk, dat kun je niet met één maatregel verhelpen. Daarvoor moet het hele belastingstelsel worden herzien. Maar als we één regel moeten noemen, dan is het de afschaffing van het kindgebonden budget na het tweede kind. Gezinnen met drie of meer kinderen gaan er gemiddeld 265 euro meer op achteruit dan gezinnen met één of twee kinderen. Dat gat kun je repareren door de bijdrage voor het eerste kind iets te verlagen.”

SP: kabinet ontwricht samenleving

Emile Roemer, wat vindt u van de Miljoenennota?
„Het uitkleden van de publieke sector zal Nederland ontwrichten. Publieke voorzieningen worden uitgekleeft. Zorg wordt steeds ontoegankelijker, net als justitie, door de hoge griffierechten, of het onderwijs. Het is een harde aanslag op wat gewone mensen belangrijk vinden.”

Op welke concrete maatregel bent u jaloers?
„Tja, ik kan wel wat dingen gaan noemen waar wij altijd voor gepleit hebben, en die het kabinet van ons overneemt. Zoals het eindelijk afschaffen van de bonnenquota voor de politie. Of het voorzichtige begin dat wordt gemaakt met het inkomensafhankelijker maken van de zorgpremies via de werkgever. Maar dat zijn maar dingetjes.
De fundamentele keuzes van het kabinet zijn verschrikkelijk. Zulke harde bezuinigingen in zo'n korte tijd ontwrichten de samenleving. Ik maak mij ernstig zorgen.”

U mag één maatregel noemen die er sowieso uit moet. Welke?
„Eentje? Eentje uit die hele waslijst? Dat is een verschrikkelijke keuze. Het aanpakken van de sociale werkvoorzieningen is natuurlijk een drama, maar dat geldt ook voor de bezuinigingen op de persoonsgebonden budgetten. Als ik die noem, protesteert direct mijn onderwijshart.”

Partij voor de Dieren: dit kabinet stelt geld en de markt centraal

Marianne Thieme, wat vindt u van de rijksbegroting?
„De Miljoenennota ademt een sfeer uit van 'alles van waarde is weerloos' en laten we daar gebruik van maken. In de begroting zie ik voorbeelden daarvan. Ondanks het feit dat we zouden moeten leren van politiek opportunisme en de ongebreidelde vrije markt, leert dit kabinet daar niet van. Ze kiest zelfs voor meer vrije markt en minder regels.”

Op welke maatregel bent u jaloers? „Ik heb die

nog niet kunnen vinden.”

De coalitie faalt over de ganse lijn?
„Ik sta een heel ander systeem voor. Zij gaan uit van de *business as usual* en ik niet. Ik ga uit van een hele andere aanpak die mededogen en duurzaamheid centraal stelt en zij stellen geld centraal. Dit is echt afbraakbeleid.”

Welke maatregel moet eruit?
„Het natuurbudget dat van 838 miljoen in 2012 naar 340 miljoen in 2016 gaat. Het kabinet gaat met de botte bijl het bos in.”

Contador:
Dit is
mijn
zwaarste
Tour

sport 26-27

wetenschap
16-17

43.000 wandelaars
lopen de Vierdaagse
binnenland 8

Politieke spanning in Londen loopt op

Door onze correspondent

TITIA KETELAAR

LONDEN. Het Britse af luisterschandaal dreigt nu ook de hoogste regio's van de Britse politiek te treffen. Premier David Cameron brak gisteravond zijn, toch al ingekorte, bezoek aan zuidelijk Afrika af voor een ingelast parlementair spoeddebat morgen. Vanmiddag waren alle ogen in het Verenigd Koninkrijk gericht op een verhoor door leden van het Britse Lagerhuis van Rupert Murdoch, zijn zoon James en zijn vertrouweling Rebekah Brooks.

Maar steeds duidelijker wordt dat de Conservatieven vrezzen voor de positie van de premier nu de twee hoofdrolspelers in het af luisterschandaal, met wie Cameron be-

viend was, beiden zijn gearresteerd. De premier legt morgen in het Lagerhuis een verklaring af over zijn banden met Brooks, de oud-hoofdredacteur van de opgeheven tabloid *News of the World*, en met Andy Coulson, de opvolger van Brooks en en daarna door Cameron ingehuurd als woordvoerder. Het Britse Lagerhuis heeft het zomerreces uitgesteld voor het debat, dat ook is bedoeld om de balans op te maken van het verhoor van de Murdoch-top door Lagerhuisleden.

Bovendien stapte in het weekeind de hoofdcommissaris van de politie op om hetzelfde als waarvan Cameron wordt beschuldigd: het inhuren van een oud-werknemer van tabloid *News of the World* als woordvoerder.

Voor het eerst sinds Cameron in 2010 aantrad, lijkt hij in het defensief, en ontbreekt het hem aan zijn gebruikelijke charme en pragmatisme.

De ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Gisteravond werd klokkenluider Sean Hoare dood aangetroffen. Hij vertelde in 2009 aan *The New York Times* dat ook Andy Coulson betrokken was bij het af luisteren. Volgens de politie is het overlijden van oud-journalist Hoare „niet verdacht”, maar het onderzoek naar de oorzaak is nog niet afgerond. Hoewel er nog geen aanwijzingen zijn voor een onnatuurlijke dood, leidt het nieuws tot opschudding.

Het doet denken aan de zelfmoord in 2003 van de wetenschapper David

Kelly, die als klokkenluider de motieven van de Britse regering voor de invasie van Irak in hetzelfde jaar ontulde. Hoare was tot nu toe ook de enige getuige voor de aanklagers in de verschillende rechtszaken die tegen *News of the World* lopen.

Gisteren trad ook een tweede politief af. Een dag nadat hoofdcommissaris Stephenson was opgestapt, maakte adjunct-commissaris John Yates zijn ontslag bekend. Yates had in 2009 na slechts acht uur bedenktijd besloten het onderzoek naar het af luisteren niet te heropenen.

Het aandeel News Corp daalde op de Amerikaanse technologiebeurs Nasdaq opnieuw. De koers voor B-aandelen (met stemrecht) sloot gisteren op 15,40 dollar, een daling van

4,3 procent. De Murdochs verloren in twee weken een kleine miljard dollar.

Het vertrouwen in pers, politie en politiek daalt. Ruim 30 procent van de Britten denkt slechter over de politie dan twee weken geleden, 35 procent heeft minder vertrouwen in krantenjournalistiek, blijkt uit een peiling in opdracht van *The Times*.

Ook premier Camerons populariteit daalde met 39 procent, die van vicepremier Clegg met 27 procent en die van oppositieleider Ed Miliband met 14 procent.

Volg de verhoren van Murdoch live via nrc.nl/live

In het Nieuws: pagina 4 en 5

Inhoud

Binnenland 6-8
Buitenland 9-11
De Grote Wereld 12-13
Opinie 14-15 Wetenschap 16-17
Cultuur 19 Economie 21-24
Beurzen 25 Sport 26-29
Familieberichten
30-31 Media 32-35

Prijs mobiel internet fors hoger

Door onze redacteur

MARCHIJNK

DEN HAAG. In september is het gedaan met de spotgoedkope toegang tot mobiel internet. Marktlieder KPN maakte vanmorgen fors hogere tarieven bekend en de verwachting is dat concurrenten zullen volgen.

Wie per maand een gigabyte aan data verbruikt – de drie Nederlandse providers zagen dit tot voor kort als een ‘onbezorgde’ hoeveelheid voor smartphonegebruikers – betaalt volgens de nieuwe KPN-tarieven minstens 50 euro per maand. Op dit moment levert KPN 1 GB data nog bij abonnementen van 15 euro.

Jarenlang boden providers dataverbruik als een goedkoop extraatje aan bij de bel- en sms-bundel. Maar in april sloeg KPN alarm omdat klanten massaal gebruikmaken van software – apps – als WhatsApp, Facebook, Viber of Skype. Daarmee kun je via internet gratis bellen of berichten

versturen. Het gevolg is dat consumenten niet meer buiten de bundel bellen – een belangrijke inkomstenbron. KPN waarschuwt dat het zonder aanpassing van de tarieven geen geld heeft om te blijven investeren in de kwaliteit van het netwerk.

Na september biedt KPN databundels vanaf 100 MB aan. Klanten die veel willen internetten moeten ook meer belminuten en sms'jes afnemen. „Daarmee probeert KPN het datagebruik in feite te ontmoedigen”, zegt Ben Woldring van prijsvergelijker Bellen.com.

KPN is marktlieder; bijna de helft van de Nederlandse mobiele bellers gebruikt het KPN-netwerk. Het is de verwachting dat straks ook Vodafone en T-Mobile hun voorwaarden voor mobiel internet zullen aanpassen. Ook die providers kampen met de kannibalisatie-effecten van de smartphone. Volgens Woldring hebben de concurrenten nu wel even de

kans om marktaandeel te winnen.

KPN had aparte bundels willen aanbieden voor diensten als WhatsApp en Skype. Maar dat mag niet volgens de nieuwe Nederlandse Telecomwet. Er ontstond in mei veel commotie over de wijze waarop KPN het dataverbruik van zijn klanten onderzocht en wilde reguleren. Marco Visser, directeur van de consumentendivisie, zegt dat KPN nu niet zal filteren op de gebruikte apps. De provider blijft dus ‘netneutraal’. Maar de snelheid van het goedkoopste pakket is zo laag dat bellen via internet in de praktijk onwerkbaar is.

Volgens Visser is de grootste uitdaging om bellers te leren hoeveel MB's ze opmaken. De meeste mensen hebben geen flauw idee welke apps de meeste data verbruiken. KPN gaat daarom waarschuwingssms'jes versturen. De aangepaste tarieven gaan op 5 september in. Ze gelden alleen voor nieuw afgesloten contracten.

Een enkele bui

Morgen wisselend bewolkt en een enkele bui. Maxima rond 20 graden. Donderdag tot en met zondag: toenemende noordwestenwind en frisser. **Weeroverzicht: pagina 35**

Lees NRC HANDELSBLAD

Bespaar tot
49%

neem nu een abonnement
en bespaar tot 49% t.o.v. losse nummers

Ga naar nrc.nl/abo

Foto Shakil Adil/AP Photo

Beschermd tegen het water

KARACHI. Pakistaanse boeren laten hun pas geoogste pepers drogen op hoger gelegen grond om ze te beschermen tegen overstromingen. De provincie Sindh, in het zuiden van het land, wordt namelijk geteisterd door grote overstromingen. Meer

dan tweehonderd mensen zijn omgekomen, 665.000 huizen zijn verwoest en meer dan 1,8 miljoen mensen zijn getroffen door het water. Ook de eraanstaande provincie Baluchistan heeft te kampen met wateroverlast. Overstromingen tijdens het regen-

seizoen zijn in Pakistan niet vreemd. Vorig jaar leidde het nog tot internationale hulpverlening aan het land. Hoewel sommige plaatsen ook dit jaar zijn getroffen door het water zijn de meeste van de rampgebieden uit 2010 dit jaar droog gebleven.

SPORT

Economie | Media | Televisie

Ahold wil
groeien via
internet

economie 31

Holleeder op
bankje in het
Permuseum

media 32-33

Op links

Waar is de fluwelen techniek?

Zie hoe Jorien van den Herik Feyenoord bestuurlijk naar de UEFA Cup leidde. Zie hoe Riemer van der Velde Heerenveen aan het provincialisme onttrok. Of zie hoe Joop Munsterman FC Twente in staat stelde kampioen te worden. En zie hoe Jan Smit een Calimeroclub als Heracles groot maakte.

Mannen van stavast die weten hoe een betaalde voetbalorganisatie (bvo) geleid moet worden: met straffe hand, om niet te zeggen dictatoriaal.

Maar het zijn ook mannen van de fluwelen techniek. Jorien bracht in de stoere havenstad spelers *joie de vivre* bij. Aan de oevers van de Friese meren leerde Riemer spelers graag een visje bakken. Joop trakteert voetballers nog wel eens op een gitaarconcert. En Jan mag in het spelershome graag de getapte jongen uithangen. Bovendien gaan de mannen er prat op dat ze de verjaardagen van alle spelersvrouwen en hun kinderen kennen.

Jorien, Riemer, Joop en Jan zijn aan de onderhandelingsstafel hard, bikkelhard. Types van slikken of stikken. En vooral niet gediend van inspraak. Alleen zij weten wat goed is, voor de spelers, maar vooral voor de bvo. Maar altijd straalden de mannen warmte uit. Juntaleiders die de huiskamercultuur cultiveren. Gezelligheid kent geen tijd, zelfs niet met het mes op tafel.

Maar de mannen hadden het ook gemakkelijk. Zij werden in hun doen en laten nooit gehinderd door clubiconen.

Jorien maakte van Coen een vriend, Riemer woonde de begrafenis van Abe hoogspersoonlijk bij, Epi was al dood toen Joop aantrad en de *Zwarte Meteor* was al teruggekeerd naar Zuid-Afrika toen Jan op het pluche plaatsnam. Ja, dan is het gemakkelijk regeren.

Nee, Steven is niet te benijden. Je zult maar gehinderd worden door democraten als Johan en Louis. Dat is pas moeilijk werken. Hoe wil je dan in godensnaam een betaalde voetbalorganisatie fatsoenlijk renoveren. Daar is geen beginnen aan.

HENK STOUWDAM

6

Arjan Stroetinga bezorgde schaatsteam BAM de zesde seizoenszege in zes marathons.

Zo wil ik niet verder

AMSTERDAM. Ajax-erelid Johan Cruyff stond in het middelpunt van de belangstelling na de ledenraad van de Amsterdamse club, gisteren in de Arena. Cruyff wil niet verder met de vier andere commissarissen van Ajax. Gister-

avond werd de clubicoon ervan beschuldigd zich eerder dit jaar racistisch te hebben uitgelaten over medecommissaris Edgar Davids. Foto Olivier Middendorp

ECONOMIE

Sport | Media | Televisie

legal people
EXECUTIVE SEARCH CONSULTANCY

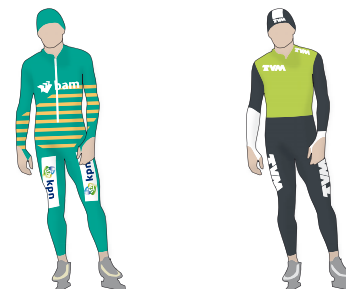
Ook voor fiscale posities

www.legalpeople.nl

Het schaatsseizoen begint vandaag. De Nederlandse ploegen hebben minder geld, maar de buitenlanders zijn nog altijd jaloers op ons.

sport 34-35

Nieuwe ECB-president verwacht 'milde recessie' en verlaagt de rente met 0,25 procent

Pragmatische Draghi is soepel en streng

De nieuwe president van de ECB, de Italiaan Mario Draghi, verlaagde gisteren direct de rente. Breekt hij met het verleden of behoedt hij de ECB juist voor erger?

Door onze redacteur

EGBERT KALSE
ROTTERDAM. Vaarwel Duitsland, welkom Italië.

Cynische ECB-vorsers hebben zelden sneller hun gelijk kunnen halen. Gisteren, slechts drie dagen na het vertrek van de Fransman Jean-Claude Trichet, voerde de nieuwe president van de Europese Centrale Bank (ECB), de Italiaan Mario Draghi, een renteverlaging door.

Het moet voor Draghi, een week geleden nog 'gewoon' president van de Italiaanse centrale bank, een complexe afweging zijn geweest. Hij heeft als Italiaan de schijn tegen. Italië heeft de reputatie een land te zijn dat het wat minder nauw neemt met behoedzaam monetair beleid dan bijvoorbeeld Duitsland of Nederland. Draghi's voorganger Trichet werd algemeen als een havik gezien: een ECB-president die recht in de monetaire leer was en daarmee de reputatie van de ECB als een centrale bank naar Duits model verdedigde.

Maar wie cynisme verruilt voor een open blik, ziet dat Draghi gisteren per saldo veel meer deed dan wat er van hem verwacht werd. In een opmerkelijk open en soepele persconferentie na afloop van het rentebesluit, maakte Draghi de geesten rijp voor een milde recessie in de eurozone.

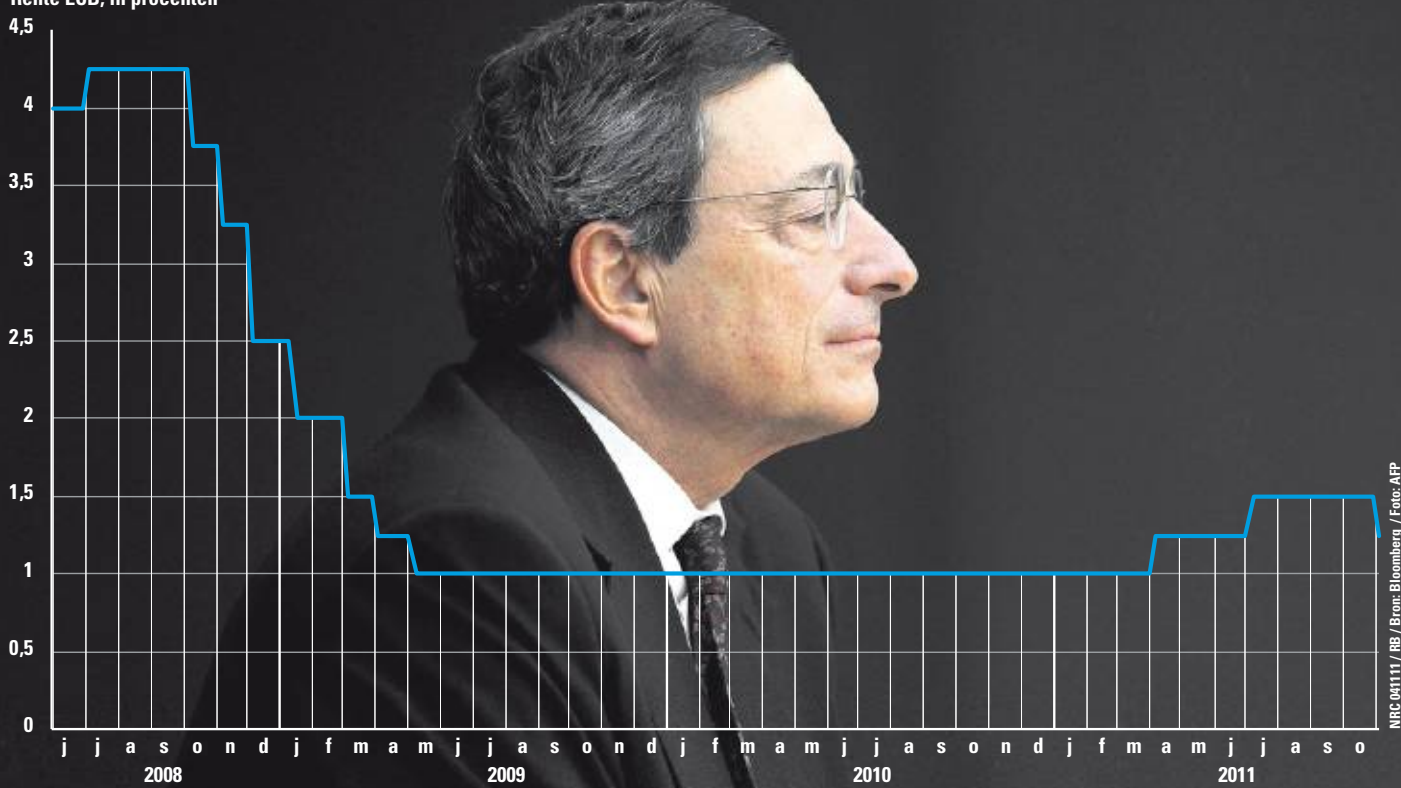
Draghi verlaagde daarom de belangrijkste rentevoet voor de eurozone met 0,25 procentpunt naar 1,25 procent. Dat besluit werd unaniem gesteund door de centralebankiers van de zeventien eurolanden en de overige vijf leden van het ECB-bestuur, hetgeen Draghi's leiderschap openlijk bevestigde.

Tegelijkertijd echter maakte de Italiaan duidelijk dat niet de ECB, maar de Europese politiek verantwoordelijk is voor het oplossen van de eurocrisis. Dat geldt voor de muntunie als geheel, maar nog meer voor probleemlanden als Griekenland en Italië. Draghi, in antwoord op een vraag over de huidige torenhoge rente op Italiaanse staatsobligaties: „De verantwoordelijkheid voor het handhaven van de financiële stabiliteit en ordelijke financiële voorwaarden ligt in de eerste plaats bij het nationale economische beleid. Het is echt zinloos om te denken dat de koersen van staatsobligaties langdurig gestabiliseerd kunnen worden door externe interventies [als die van de ECB, red].”

De ECB gaat dan ook niet over tot het (nog grootschaliger) opkopen van staatsobligaties uit probleemlanden of het verder verruimen van de geldhoeveelheid – twee wensen van met name de zuidelijke lidstaten. Sinds augustus kocht de ECB al

ECB maakt eerdere renteverhogingen van begin dit jaar weer deels ongedaan

Rente ECB, in procenten

Zonder Trichet en met Draghi en Bini Smaghi is de ECB wel erg Italiaans

Een grimmige stoelendans bij de Europese Centrale Bank. Het vertrek van de Fransman Jean-Claude Trichet als ECB-president en het aantreden van zijn Italiaanse opvolger Mario Draghi heeft tot een diplomatiek rel geleid tussen Frankrijk en Italië. Frankrijk heeft nu niemand meer in het zes man tellende dagelijks bestuur van de ECB. Italië bezet twee zetels. Op de ene zit Draghi en op de ander ECB-bestuurslid Lorenzo Bini Smaghi. Frankrijk wil dat Bini Smaghi vertrekt om plaats te maken voor een Fransman. Maar Berlusconi krijgt hem niet weg. Het getouwtrek is het gevolg van een mondelinge deal tussen Ber-

lusconi en Sarkozy. Frankrijk zou voor Draghi stemmen als ECB-president als Italië in ruil Bini Smaghi zou terugtrekken. Maar Bini Smaghi – en de ECB – stellen dat de afspraak formeel onuitvoerbaar is, omdat bestuursleden van de ECB onafhankelijk zijn. Geen enkel land kan ze dwingen te vertrekken. Berlusconi hoopte Bini Smaghi daarop weg te kunnen lokken met de post van Draghi in Italië: president van de centrale bank. Maar na een complex intern machtspeel kwam een ander op die stoel: Ignazio Visco, plaatsvervangend directeur-generaal van de bank. Tijdens de eurotop eind oktober eiste Sarkozy opnieuw het vertrek

van Bini Smaghi van Berlusconi. Berlusconi – die woord wil houden om zijn geschonden imago op te vijzelen – zei echter machteloos te staan: „Wat moet ik doen. Moet ik hem doodschieten?” Aan Berlusconi de diplomatieke taak een aanvaardbare oplossing te bieden. Bini Smaghi liet onlangs fijntjes weten dat Frankrijk na het aantreden van Trichet ook anderhalf jaar twee Fransen in het ECB-bestuur had. De Italianen – die onlangs door Sarkozy werden vernederd – genieten intussen stiekem van de poets die ze de Franse president bakken.

BAS MESTERS

voor 100 miljard euro aan met name Spaanse en Italiaanse staatsobligaties op.

Draghi's debuut kwam op het moment dat de eurozone in grote onzekerheid verkeert over het voortbestaan ervan. Het lot van Griekenland is ongewis en de vraag is of het land in staat zal zijn bij de muntunie te blijven. Draghi's keuze om vooral

pragmatisch te handelen lijkt in elk geval op de financiële markten op goedkeuring te kunnen rekenen. Het rentebesluit, dat als een verrassing kwam, leidde wereldwijd tot koersstijgingen op de beurzen.

De grote vraag is of de renteverlaging genoeg is om de onrust op de markten te bezweren. Uit monetaire studies is gebleken dat een rentever-

laging pas op langere termijn (een half jaar tot een jaar) effect heeft. De lage officiële rente heeft domweg tijd nodig heeft om door te sijpelen naar de economie. Eerst moeten banken de rente verlagen, dan pas kunnen bedrijven tegen lagere rentes lenen en dat geld vervolgens investeren in de economie.

Probleem daarbij is dat de zoge-

noemde reële rente (de nominale rente gecompenseerd voor inflatie) dankzij een inflatie van 3 procent in de eurozone op dit moment al negatief is. Dat betekent dat een verdere verlaging weinig zin heeft, vooral als de economische groei stagneert.

Ook Draghi was zich daar terdege van bewust. Net als zijn voorganger Trichet zei hij gisteren dat de ECB zal blijven interveniëren in de obligatiemarkten als dat nodig is om het effect van de renteverlaging „door te geven” aan de reële economie.

Inflatie is dan ook niet de grootste zorg voor de ECB. Veel erger is dat in heel Europa (ook in als sterk gepercipieerde landen als Duitsland, Nederland en Frankrijk) de productie vorige maand stevig onderuitging.

Draghi toonde zich een vaardig crisismanager. Puristen zullen stellen dat hij financiële stabiliteit zwaarder laat wegen dan monetaire stabiliteit. Maar gegeven de economische en politieke omstandigheden is zijn 'dubbelbesluit' zo gek nog niet. Net als zijn voorganger zal de Italiaan de komende maanden moeten zoeken naar de juiste balans tussen rust bewaren en groei stimuleren. Want alleen door groei kan Europa zijn problemen structureel overwinnen.

• In beeld

In beeld •

Totale kosten
€ 30.000.000.000

Verantwoording

Deze kaart is gebaseerd op informatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu en het MIRT Projectenboek 2011, een rijksuitgave die een overzicht biedt van alle ruimtelijke programma's en projecten waar de rijksoverheid samen met de regio's aan werkt. Bij de selectie van projecten is gekozen voor snelwegen, provinciale wegen, regionale wegen, grote spoorprojecten en grote stations. Dat zijn aansprekende projecten waar veel geld mee is gemoeid, en die vatbaar zijn voor discussie omdat ze vaak gepaard gaan met bijvoorbeeld verdwijnende natuur, milieu- en geluidsoverlast. Sommige projecten moeten nog beginnen, aan andere wordt al volop gewerkt.

Veel plannen, maar weinig geld over

De Tweede Kamer spreekt morgen over alle grote bouwprojecten tot 2020. Het Rijk spendeert miljarden aan de aanleg van spoor en wegen. Daarna is het geld op.

Door OSCAR VERMEER DEN HAAG. Ze zegt het elke keer weer, en steeds met een glimlach. Melanie Schultz van Haegen (Infrastructuur, VVD) zou de populairste verkeersminister ooit kunnen worden, maar na haar zou niemand die functie meer ambleren.

Het is de sympathieke manier van Schultz om uit te leggen dat ze de hand op de knip houdt voor nieuwe infrastructuur. Tot 2020 is het geld voor nieuwe wegen, spoor en andere projecten al gereserveerd. En voor de periode tussen 2020 en 2028 wil Schultz maximaal 7,3 miljard – drie achste van het budget – vastleggen, zo liet ze onlangs weten. Haar opvolgers beslissen waar de rest van het geld aan wordt uitgegeven. En dan heeft het kabinet ook nog eens besloten dat de aardgasbaten, die jarenlang deels werden gebruikt voor grote projecten als de HSL en de Betuwe-lijn, voortaan rechtstreeks in de schatkist verdwijnen.

Dat is een lastige boodschap voor

de Tweede Kamer, die morgen praat over alle infrastructurele en ruimtelijke projecten in Nederland die tot 2020 op de planning staan. Elk Kamerlid neemt een wenslijstje mee van lokale bestuurders. Op dat lijstje staat welke weg er aan de planning moet worden toegevoegd of versneld, of welke spoorlijn uitgebreid of aangelegd moet worden. Tot voor kort beschikte de minister altijd wel ergens over een geldpotje, waardoor ze enkele Kamerleden tegemoet kon komen. Kamerleden blij, want ze kregen een foto en verhaaltje in een lokale krant. De minister blij, want ze had weer wat krediet verdient.

Maar in deze tijd van bezuinigen- gen ligt dat anders. Geld is er niet. Het lobbywerk uit de regio's heeft weinig opgeleverd. En dus wordt er gegluurd naar de enige pot waar nog wat geld in zit, het geld dat bestemd is voor na 2020. Het CDA deed vorig jaar al eens een voorstel voor deze periode voor ruim 9 miljard euro aan infrastructurele projecten vast te leggen. Maar Schultz geeft geen krimp. Of zoals ze vorig jaar tijdens de begrotingshandeling van haar departement verkondigde: „Het geld is op. Ik heb veel goede dingen van mijn voorganger geërfd. Maar ik had gewild dat ik ook die grote zak met geld had geërfd die in zijn tijd nog beschikbaar was.”

Wat gebeurt er met het geld?

Vele miljarden worden tot 2020 uitgegeven aan het verbeteren van de infrastructuur. Waar wordt er gebouwd met dat geld? Bij wegenprojecten: vooral extra rijstroken. Snelwegen worden verbreed, vluchtstroken worden omgebouwd tot spitsstroken, en in- en uitvoegstroken worden aangepast om de doorstroming te verbeteren. Daarnaast een groot aantal verschillende projecten: er worden verkeersknooppunten aangepast, tunnels en aquaducten gegraven, nieuwe aansluitingen op de snelweg gemaakt, en parallelwegen aangelegd om doorgaand en lokaal verkeer te scheiden.

Het aanleggen van echte nieuwe snelwegen komt veel minder voor, maar gebeurt wel. Zo worden bestaande snelwegen doorgetrokken (A15 bij Arnhem, A4 tussen Delft-Schiedam) of zelfs nieuw gebouwd (tussen de A16 en A13 bij Rotterdam). Bij het openbaar vervoer draaien de projecten vooral om de aanleg van extra (inhaal)sporen, het verleggen van sporen, en het verlenen van perrons. Ook komen er nieuwe stations bij en worden vijf grote stations grondig gerenoveerd en uitgebreid: Rotterdam Centraal, Utrecht Centraal, Den Haag Centraal, Arnhem Centraal, Breda, en Amsterdam-Zuid/WTC.

NRC WEEKEND

De weekendeditie van NRC Handelsblad en nrc.next Zaterdag 17 september & Zondag 18 september 2011

Jaargang 41 no. 297 Algemeen Handelsblad (1828) en Nieuwe Rotterdamsche Courant (1844)
azorginformatie: www.nrc.nl/service of 088 5720 555 ma t/m vr 07.00-12.00 uur en 17.00-19.45 uur, za 11.00-16.45 uur Prijs € 3,20 www.nrc.nl

Vandaag bij deze krant:

De Luxe

Het nieuwe lifestyle magazine van NRC Weekend. In het eerste nummer, met ontwerper **Dries van Noten** als gastredacteur, draait alles om mode en inspiratie. Rokken voor mannen en tien andere najaarstrends. De tuinen van **Piet Oudolf**. Schrijver **Christiaan Weijts** in Venetië. En een profiel van trendsetter **David Bowie**.

Bezuinigen doe je zo

•Premier Rutte zegt dat hij 18 miljard bezuinigt. Hoe doet hij dat? Met welke trucs?
Pagina 4 en 5

Meer over de Miljoenennota 2012 in Economie:

•De bewoners van de Bomenbuurt in Amersfoort voelen de bezuinigen, maar klagen niet.
Pagina 2

•Kan Nederland een volgende recessie aan?
Pagina 4 en 5

•Vraaggesprek met Ben Verwaayen, adviseur van de premier: „Ik ben geen Rutte-fluisteraar.”
Pagina 6 en 7

Illustratie Roland Blokhuisen

Advertenties

FABRIQUE

houdt van boeken met een goede afloop.
#d-reizen.nl #micazu.nl #hotelaanbiedingen.nl

24 minutes ago by Fabrique [merken, design & interactie]

BMC | advies management

BMC Carrièremanagement

Uitnodiging
www.bmc-carrieremangement.nl

pag.12

Partner M&A
met ondernemingsgeest

Consultant werving & selectie
voor Legal Work Force (zie onze website)

www.legalpeople.nl

legal people
EXECUTIVE SEARCH CONSULTANTS

Lees NRC HANDELSBLAD

Bespaar tot
49%

neem nu een abonnement
en bespaar tot 49% t.o.v. losse nummers

Ga naar nrc.nl/abo

BELGIE & LUXEMBOURG 1.50

Ik doe maar wat, zoals altijd – weet ik veel

Ellen ten Damme (43) zingt, componeert en dans. Voegge was ze turnster en droomde van een eigen circus. 'Vanavond treedt ze met de theaterzaal Wereldband op in het Convergexbouw, al hoef je leven altijd mooier willen maken.'

Convergexbouw
Je hebt een geweldige show, het is een prachtige avond met een fantastische muziek, een geweldige dans, een geweldige show, het is een prachtige avond met een fantastische muziek, een geweldige dans, een geweldige show...

Leeftijd
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

"Mooi vind ik dat ik op deze leeftijd al echt kan knuffelen op een hot spot"

Hou toch op, je kookt uit een pakje!

Her grote publiek kent hem nog steeds als de vrolijke tv-host van Nic & Mar. Ramon Beuk (40) maakt nu heel andere programma's, heeft acht boekjes op zijn naam staan en bestemt zijn eigen culinair evenementsbureau. Deze zomer opent hij zijn restaurant. 'Voor één maand.'

Ben je ook met
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

De NederMattheus zal op mijn grafsteen staan

In zijn solo-voorstelling Ik Hou van Jou berigt zanger, componist en schrijver Jan Rot de zalige liefde. 'Ik dacht lang dat grónikke lieden niet werkten.'

Ik Hou van Jou!
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Heel dik is ook mooi

Head
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Mijn brein is mijn forte

FNV-voorzitter Agnes Jongerius (50) steunde in juni het omstreden pensioenakkoord. Maar de FNV is sterk verdeeld. De 19 deelbonden beraden rich dreuzen, om op 12 september hierover te kunnen beslissen. 'Het is een discussie met 1 miljoen leden.'

Uthoudelijk
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Ik heb mooie aardappels, kopen?

Kees Zegers (42) is intermediair. Hij behaalt nieuwe op internet (Deal, online adverteerders (Nedirect), emailmarketing (Veritas, Mailmedia), de digitale accijp (Successforn) en nog zandvrienden, schreef hij een boek, 'Staat de oplossing er niet in, dan mag je koffie kopen drinken.'

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

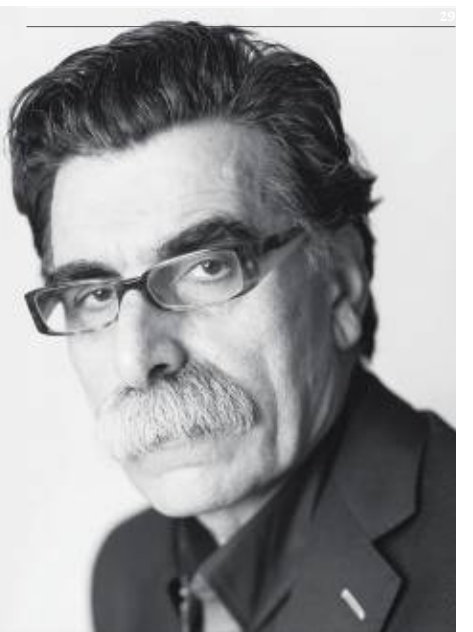
Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Kader en Abdolah waren mijn kameraden

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Kerkklokken horen bij Nederland

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

Actie
Ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd, ik heb geen problemen met mijn leeftijd...

ECONOMIE

Werk & Geld | Media | Televisie

WERELDHAVE 1ste kwartaal 2011

Resultaten

- ▲ Portefeuille € 2.797,9 mln
- ▲ Solvabiliteit 60 %
- ▲ Direct resultaat p.a. Q1 € 1,27 (2010 € 1,20)
- ▲ Dividend p.a. € 4,70 (2009 € 4,65)

Waarde voor morgen.
www.wereldhave.com

Werk & Geld

Het is flink wennen voor expats die terugkeren naar Nederland

pagina 14 en 15

Media

De strijd om een Amsterdamse stadszender

pagina 24 en 25

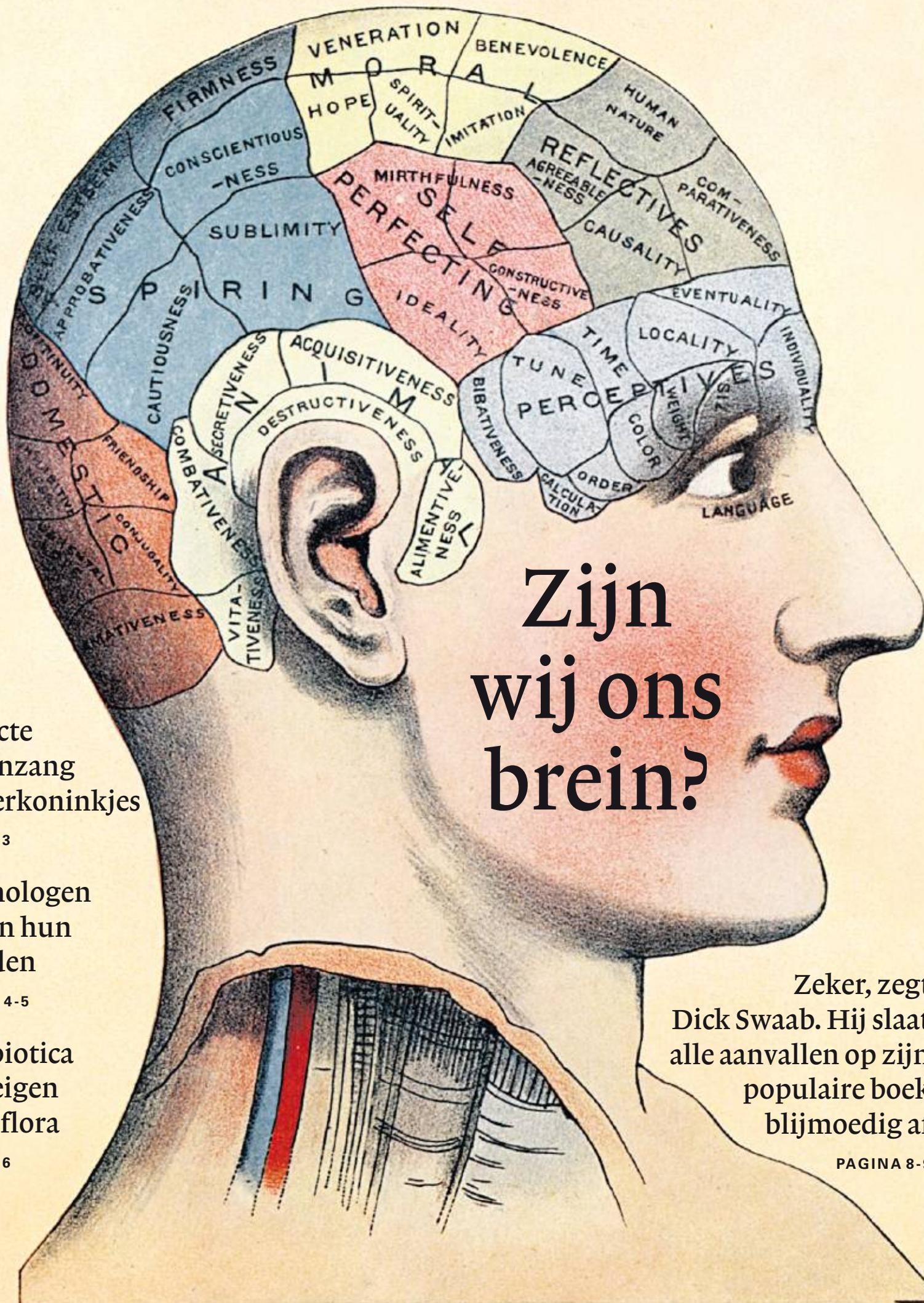
Het netwerk van Klaas Knot

Klaas Knot kwam uit de lucht vallen. Zo goed als niemand had verwacht dat de 44-jarige ambtenaar de nieuwe president van De Nederlandsche Bank zou worden. Maar Knot zit in het spinnenweb van de nieuwe generatie financiële toppers.

Pagina 6, 7 en 8

WETENSCHAP

Zijn wij ons brein?

Perfekte samenzang winterkoninkjes

PAGINA 3

Psychologen likken hun wonden

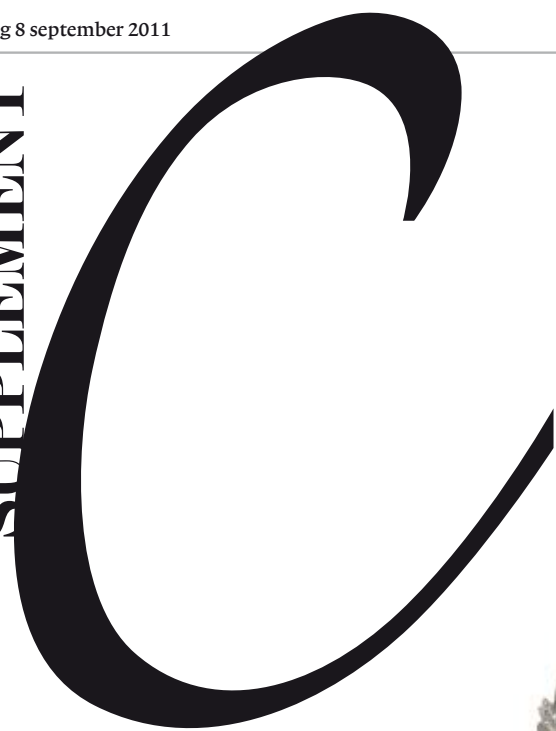
PAGINA 4-5

Antibiotica bedreigen darmflora

PAGINA 6

Zeker, zegt Dick Swaab. Hij slaat alle aanvallen op zijn populaire boek blijmoedig af

PAGINA 8-9

25 jaar Open Monumentendag

Vier pagina's over een van de grootste culturele evenementen van Nederland

pagina 8-11

Arnon Grunberg over zijn ervaringen als acteur

pagina 5

Roosbeef Interview met zangeres Roos Rebergen

pagina 6-7

Taiwan in het Tropentheater

DE CULTUURTIPS VAN WOUTER HAMEL

Wouter Hamel zingt zijn nieuwe cd 'Lohengrin' op podia in Holland, Korea en Japan.

Van Zadie Smith tot Stephen Fry

„Vorige week nog trad het Metropole Orkest twee keer op met de Amerikaanse componist, singer-songwriter en producer Todd Rundgren onder leiding van dirigent Steve Sidelwell...

Week van het Metropole: 6/10, Paul de Leeuw, 8/10 Alain Clark, HMH

„Een van mijn favoriete schrijvers is de Jamaicaans-Britse Zadie Smith. Zij heeft prachtige romans geschreven, zoals de prijswinnende bestseller White Teeth...

„Er is op zondag een fascinerende nieuwe serie op BBC Two over de oorsprong en functie van taal: Planet Word, gepresenteerd door komiek, schrijver en taal liefhebber Stephen Fry...

Amanda Kuiper

Het Cultureel Supplement is een bijlage van NRC Handelsblad en verschijnt iedere donderdag. Beeld omslag: Foto Björk. Chef: Paul Steenhuis. Plu: Chef: Dirk Limburg.

Ik wil zingen als vorus en kristal

Zangeres Björk poseert met harp en kristal voor haar nieuwe cd Biophilia: 'Ik werk intuïtief.'

„Mijn muziek komt uit de natuur' zegt Björk. Op haar nieuwe cd zingt ze daarom over DNA en gletsjers. En ze levert er natuurfilmpjes bij.

Hester Carvalho

D e handen van Björk zijn klein maar gespierd. Ze omklemmen een potlood, liggen gespreid op tafels of tekens in de lucht. In die handen zit drift en hardsticht.

En natuurlijk muziek. Bij meer muzikanten zijn het de handen die het werk doen, maar bij Björk zijn ze nog belangrijker. Want Björk maakt tegenwoordig aanrakmuziek — met dank aan de iPad. Touch screen is het bewerkwoord waarmee Björk alles doet.

Björk speelt met binnen in de wereld van algoritmes, muziek met het patroon van groeiende kristallen, of de structuur van waterdruppels, een wereld waarin je, willoos, met een vinger over een scherm veeft en er ontstaat een arrangement.

Zo is haar muziek zwaar, maar niet zwaar. Het resultaat klinkt niet zo technologisch als haar uitleg doet vermoeden. Biophilia is als een reis door de ziel van Björk, en die ziel is gekleurd door liefde voor de natuur.

De muziek is zwaar, maar niet zwaar. Het resultaat klinkt niet zo technologisch als haar uitleg doet vermoeden. Biophilia is als een reis door de ziel van Björk, en die ziel is gekleurd door liefde voor de natuur.

vinger langs de snaren van een harp strijkt. Je kent haar als actrice, bijvoorbeeld als blinde fabrieksarbeider in Lars von Triers Dancer in the Dark (2000) van haar innovatieve videoclips van de zwanen die ze droeg bij de Oscars, maar een zwanen als handtas.

„Iedereen kent Björk. En daarmee is meteen bezwaard dat castings invloeden niet per se van blockbusters afkomstig hoeft te zijn. Björk heeft gouden platen en een stadion vol publiek. Maar in de afgelopen twintig jaar zat ze solo-cd's als heeft Björk hiphop gepaard aan folkmuziek, IJslandse koorzang vermenig met elektronica, danse gemiddelt en zelfgemaakte akoestische instrumenten.

Björk creëerde pop uit tot dan toe ongekende elementen, en inspireerde daarmee ontelbaar veel muzikanten. Als een vrijwillige Sisyphus heeft Björk de popmuziek steeds een stukje verder de berg opgeduwd.

Björk speelt met binnen in de wereld van algoritmes, muziek met het patroon van groeiende kristallen, of de structuur van waterdruppels, een wereld waarin je, willoos, met een vinger over een scherm veeft en er ontstaat een arrangement.

Zo is haar muziek zwaar, maar niet zwaar. Het resultaat klinkt niet zo technologisch als haar uitleg doet vermoeden. Biophilia is als een reis door de ziel van Björk, en die ziel is gekleurd door liefde voor de natuur.

art >

KONINKLIJKE PRIJS VOOR VRIJE SCHILDERKUNST 2011 TENTOENSTELLING KONINKLIJK PALEIS AMSTERDAM

Van Gogh Museum SNAPSHOT SCHILDELIJK IN FOTOGRAFIE, 1880 - 1915

STEDELIJK MUSEUM ZWOLLE IN HET LICHT VAN DE MODERNE DEVOTIE

Windflower Perceptions of Nature

9.10.2011 - 15.01.2012 WWW.RMM.NL

Adverteren in deze rubriek Mail: advertentie@nrc.nl

De nieuwe It girl: Lana Del Rey

Op basis van één YouTube-clip werd zangeres Lana Del Rey razend populair. Haar single Video Games verscheen pas deze week, maar de concerten zijn allang uitverkocht. Een It girl is geboren.

„Gefolgen zomer was ze er ineens: Lana Del Rey, een beeldschone jongevrouw met een stem die als dikke honing van een lepel druipen. Wie op muziek, mode of lifestylesles kwam, kon niet om haar heen.

Hester Carvalho

Zangeres Lana Del Rey is dankzij YouTube al beroemd voordat ze nog maar een single heeft uitgebracht.

single had uitgebracht — een nieuw record. En waarom? Het lowbudgetfilmpje van Video Games is een mooi staaltje. YouTube moet de gouden troep van deze wereld zijn. Het is een simpel filmpje, gefilmd in nostalgisch Technicolor, zonder schokkende of uitzonderlijke beelden.

1 Wat is een It girl? Een It girl heeft 'it'. 'It' is niet per se schoonheid of charme, 'it' zit ook in gelofte en persoonlijkheid. De term werd voor het eerst gebruikt door de Britse schrijver Nobelprijswinnaar Rudyard Kipling in een van zijn korte verhalen, maar raakte in zwang door de actrice Clara Bow, die in 1927 de hoofdrol speelde in de film It, en vervolgens zelf tot It girl werd uitgeroepen.

2 Hoe word je een It girl? De It girl vindt zichzelf uit: de brunette (Madonna, Marilyn Monroe, Lady Gaga, Del Rey, Debbie Harry) wordt een blonde, het schuchtere meisje kiest plotseling een extravagante stijl van kleden.

3 Is de It girl populair? Ze is gefilmd maar omissien, en dat geldt zeker voor Del Rey. Te oordelen naar de commentaren op internet is de waardering groot, en de afkeer minstens zo groot.

4 Kwam Lana Del Rey uit het niets? Grant alias Lana Del Rey groeide op in de Amerikaanse stad Lake Placid (nabij Canada) en vertrok op haar achttiende naar New York om zangeres te worden.

5 Gaat een It-status lang mee? Een sterrenummer kan in sommige gevallen zorgen voor een levenslange reputatie, denk aan Jane Birkin, Patti Smith of Debbie Harry. Birkin's naam leeft vooral dankzij je' Jimmy Mel No Pas (en als naamgeving van de Birkin-tas van Hermès).

6 Is Lana Del Rey een blijvertje? Zeker, deze femme fatale heeft een lange adem. Dat blijkt niet alleen uit haar vasthoudendheid, maar ook uit haar muzikale keuzes. Als je haar ontwikkeling bekijkt — van bleue zeventienjarige die een jazzy The End of the World geeft, tot zelfverzekerd chanteuse op haar vierentwintigste — kun je niet anders dan een rijke carrière voorspellen.

Spelen

H. J.A. HOFFLAND

De Intertoy-catalogus is weer bezorgd: speelgoed, giftschuifboks, games, 316 pagina's met een alfabetisch register, geldig tot 6 december. Altijd weer een interessant boek omdat je erin kunt terugvinden hoe de jongste generatie opgroeit.

2 Hoe word je een It girl? De It girl vindt zichzelf uit: de brunette (Madonna, Marilyn Monroe, Lady Gaga, Del Rey, Debbie Harry) wordt een blonde, het schuchtere meisje kiest plotseling een extravagante stijl van kleden.

3 Is de It girl populair? Ze is gefilmd maar omissien, en dat geldt zeker voor Del Rey. Te oordelen naar de commentaren op internet is de waardering groot, en de afkeer minstens zo groot.

4 Kwam Lana Del Rey uit het niets? Grant alias Lana Del Rey groeide op in de Amerikaanse stad Lake Placid (nabij Canada) en vertrok op haar achttiende naar New York om zangeres te worden.

5 Gaat een It-status lang mee? Een sterrenummer kan in sommige gevallen zorgen voor een levenslange reputatie, denk aan Jane Birkin, Patti Smith of Debbie Harry. Birkin's naam leeft vooral dankzij je' Jimmy Mel No Pas (en als naamgeving van de Birkin-tas van Hermès).

6 Is Lana Del Rey een blijvertje? Zeker, deze femme fatale heeft een lange adem. Dat blijkt niet alleen uit haar vasthoudendheid, maar ook uit haar muzikale keuzes. Als je haar ontwikkeling bekijkt — van bleue zeventienjarige die een jazzy The End of the World geeft, tot zelfverzekerd chanteuse op haar vierentwintigste — kun je niet anders dan een rijke carrière voorspellen.

Video Games is nu op iTunes verkrijgbaar. Optreden: 10/11 Paradiso, Amsterdam (uiterkocht).

www.nrc.nl

FILM

Monster of Nix:
enge animatiefilm
naar Oscars

pagina 5

Rutger Hauer
over zijn glansrol
als Heineken

pagina 6

Steven
Spielberg:

Kuifje,
dat ben ik

BOEKEN

IN DIT NUMMER

Kandidaten voor de **Prix Goncourt 3**
Interviews: **Francis Spufford 5** en **Antonio Muñoz Molina 13**
Vaderboeken 6
Thomése spreekt 8-9
Recensies: **Wanda Reisel 10** en de allerlaatste **Mulisch 11**
Bio: **Steve Jobs 15**

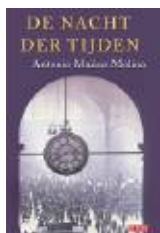
DE BESTE BOEKEN VAN WEEK 43

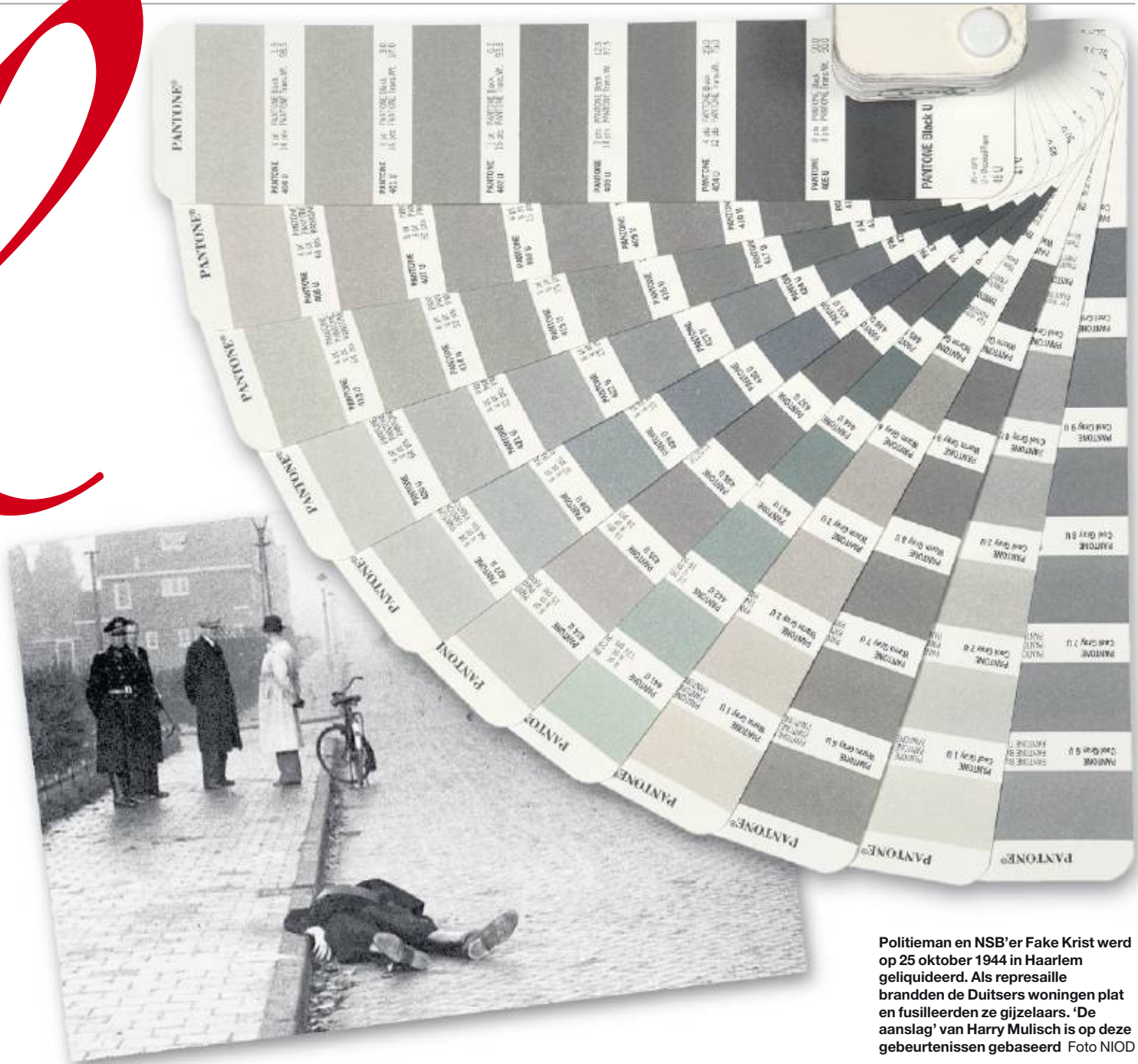
Alexis Jenni: *L'art français de la guerre*. Deze debuutroman moet maandag de Prix Goncourt winnen **3**

Wanda Reisel: *Nacht over Westwoud*. Huiveringwekkende roman over angst, xenofobie en racisme **10**

Antonio Muñoz Molina: *De nacht der tijden*. Ontluisterende kijk op de Spaanse burgeroorlog **13**

Politieaanvaller en NSB'er Fake Krist werd op 25 oktober 1944 in Haarlem geliquideerd. Als represaille brandden de Duitsers woningen plat en fusilleerden ze gijzelaars. 'De aanslag' van Harry Mulisch is op deze gebeurtenissen gebaseerd Foto NIOD

Fouten na de oorlog

Dat nooit meer, het proefschrift waarop Chris van der Heijden vandaag promoveert, is een duizelingwekkend overzicht van de verwerking van WO II in Nederland. Maar er staan veel halve waarheden in.

Ewoud Kieft

■ **Chris van der Heijden: *Dat nooit meer***. De nasleep van de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Contact, 928 blz. € 69,95

Toen Chris van der Heijden in 2001 *Grijs verleden* uitbracht, was de tijd rijp voor een nieuwe omgang met de Tweede Wereldoorlog. Het was het jaar van de opkomst van Pim Fortuyn, het jaar van de aanslagen in New York, het jaar dat de oorlog zijn vanzelfsprekende morele betekenis verloor in Nederland. Het ideaal van de multiculturele samenleving begon grote barsten te vertonen, en vele mensen hadden er meer dan genoeg van dat de discussie daarover altijd in het perspectief van de Tweede Wereldoorlog werd geplaatst.

Grijs verleden sloot helemaal aan bij deze ontwikkelingen. Van der Heijden ageerde in zijn boek tegen de moraalridders (veelal uit linkse hoek) die van de oorlog een Groot Verhaal hadden gemaakt waarin de Goeden het van de Slechten wonnen, een verhaal bovendien dat diende als

het fundament van de democratie en de rechtsstaat. Dat had niets meer met de oorlog te maken zoals die in werkelijkheid was geweest, beweerde Van der Heijden. Een nuchtere blik op de bezettingsjaren liet een heel ander beeld zien: chaos, opportunisme en vooral toeval.

Daarbij had hij natuurlijk een punt: slechts enkele tienduizenden Nederlanders hadden daadwerkelijk in het verzet gezeten en het percentage van de bevolking dat zonder meer als 'fout' bestempeld kon worden was eveneens een kleine minderheid. Er was een groot grijs middengebied, van Nederlanders die er onder de Duitse bezetting het beste van probeerden te maken, die geen helden waren geweest maar ook weer geen gewetenloze schurken. De meeste mensen hadden simpelweg geprobeerd te overleven, en daarbij soms goede en soms slechte beslissingen genomen. Daar werd in Nederland achteraf soms veel te makkelijk en simplistisch over geoordeeld, vaak door mensen die de bezetting niet zelf hadden meegemaakt.

Maar wat op zichzelf een nuchtere bijstelling had kunnen zijn van de

inderdaad vaak al te moralistische Nederlandse beeldvorming van de oorlog, voerde Van der Heijden in *Grijs verleden* zo ver door dat er te rechte kritiek kwam op de 'morele nivellering' in zijn boek. Of je SS'er werd of in het verzet ging, het was volgens hem eigenlijk allemaal maar toeval. Daar kwam bij dat Van der Heijden selectief met zijn bronnen en zijn voorbeelden was omgegaan, een kritiekpunt dat in veel recensies ondergesneeuwd raakte door de morele bezwaren die – toch altijd weer – de boventoon voerden.

Nu, tien jaar na het omslagjaar 2001, komt Van der Heijden met de opvolger van *Grijs verleden*, een uitputtende studie van meer dan 900 bladzijden over de manier waarop Nederland met de Tweede Wereldoorlog is omgegaan, van 1945 tot nu. Feitelijk is dit het onderwerp waar het Van der Heijden in *Grijs verleden* ook al om te doen was: de manier waarop politici, journalisten, historici, schrijvers en filmmakers de herinnering aan de oorlog vormgaven om hun eigen morele en vaak ook politieke agenda kracht bij te zetten, een wirwar van belangen die uitein-

delijk werd samengevat onder een overkoepelend motto: *Dat nooit meer*, de titel van het boek.

Het is een duizelingwekkend overzicht geworden van de talloze affaires en verhitte debatten die er vijftien jaar lang over de oorlog gevoerd zijn in Nederland, en als je het allemaal zo leest kun je haast niet anders dan Van der Heijden gelijk geven: er is een groot verschil tussen de oorlog zoals mensen die in '40-'45 hebben meegemaakt en de oorlog die vanaf de jaren zestig is geconstrueerd door een rebelse nieuwe generatie die geen oog had voor de daadwerkelijke dilemma's waar de oorlogsgeneratie mee te kampen had. Dat verklaart ook waarom er tijdens de jaren vijftig niet zo'n eenduidig beeld van de oorlog bestond: men wist hoe chaotisch de bezettingsjaren waren geweest, hoe moeilijk het was om een helder overzicht te krijgen van hoe je juist moest handelen. Er ontstond daarom al snel weerstand tegen de hardliners uit het voormalige verzet

Vervolg op pagina 2

TOP

'Wat kan een hamer /
die spijkers in het licht slaat?'
Hans Andreas

- 06 **Lunchen** met Jan en Monique des Bouvrie
- 08 Rio ontspant aan haar mooie **stadsmeer**
- 12 **Druivenpitten** op je huid als therapie
- 14 Een **designkast** als een exotisch juweel

Bijen in de stad

ZATERDAG den 5 JANUARIJ.

De uitgave van dit Blad geschiedt des Woensdags en Zaturdags bij P. DEN HENGST & ZOON, te Amsterdam, Wed. VAN DER MEER & VERBRUGGEN, te Rotterdam, GEBROEDERS VAN CLEEF, in 's Hage, BREST VAN KEMPEN, te Brussel, GEBROEDERS ABRAHAMS, te Middelburg, M. SMIT, te Groningen, J. G. VAN TERVEEN, te Utrecht, en verder aan alle Postkantoren en bij voornamste Boekhandelaars des Rijks. Alwaar men zich voor drie maanden tegen f4. 50 kan abonneeren. — *Handels-Advertentien* (volgens Bericht) worden tegen 50 cts iederen regel geplaatst. — Belangrijke den Handel betreffende bijdragen, zullen altoos met dankbaarheid ontvangen en met genoegen geplaatst worden.

De twee eerste Nummers van dit Blad zullen aan elk der voornaamste huizen van Commerce door het geheele Rijk gratis worden toegezonden; die alsdan genegen zijn zich te abonneren, worden verzocht door bovengemelde adressen hiervan kennis te geven. —

(Bij dit Blad wordt een Bijvoegsel uitgegeven.)

BINNENGEKOMEN SCHEPEN.

TEXEL 1 Januarij. Z. Z. W. NIETS.	HELVOETSLUIS 3 Januarij. Z. W. NIETS.
TEXEL 2 Januarij. W. met stilte. NIETS.	BRIEL 1 Januarij. Z. W. en mistig. NIETS.
TEXEL 3 Januarij. W. N. W. Schipman. <i>Stadlingen</i> , v. Bordeaux.	BRIEL 2 Januarij. Z. W. NIETS.
VLIIE 1 Januarij. Zuidelijk en mist. NIETS.	BRIEL 3 Januarij. West. NIETS.
HELVOETSLUIS 1 Januarij. Z. Z. W. NIETS.	ANTWERPEN 1 Januarij. Meugens. <i>Rainira</i> , v. Villa Nova.
HELVOETSLUIS 2 Januarij. Noord. NIETS.	ANTWERPEN 2 Januarij. Vollands, <i>Etou</i> , v. Hall.

UITGEZEILDE SCHEPEN.

TEXEL 1 Januarij. Z. Z. W. NIETS.	Gisteren na de middag. P. Siles. <i>Glory</i> , n. Londen.
TEXEL 2 Januarij. W. met stilte. NIETS.	HELVOETSLUIS 3 Januarij. Z. W. NIETS.
TEXEL 3 Januarij. W. N. W. NIETS.	BRIEL 1 Januarij. Z. W. en mistig. NIETS.
VLIIE 1 Januarij. Zuidelijk en Mist. NIETS.	BRIEL 2 Januarij. Z. W. NIETS.
HELVOETSLUIS 1 Januarij. Z. Z. W. R. P. Fish. <i>Orbit</i> , n. Baltimore.	BRIEL 3 Januarij. West. NIETS.
HELVOETSLUIS 2 Januarij. Noord. Kapt. Deane, met de brieven van den 2 dezer, n. Harwich.	ANTWERPEN 2 Januarij. Van Dijk. <i>Alexandre</i> , ongedest.

C A R G A - L I J S T E N.

AMSTERDAM 2 Januarij 1828. (N ^o . 1.) R. C. DE GROOT. De Eendragt, v. <i>St. Ubes</i> . 400 k. <i>Chinaax-appelen</i> . 1 lading <i>Zout</i> .	E. DE JONG. De Herstelling, v. <i>Riga</i> . 1 lading <i>Hout</i> . E. VAN DER ZEE. v. <i>Jante</i> , v. <i>Emdden</i> . 19 $\frac{1}{2}$ last <i>Uaver</i> . 1 $\frac{1}{2}$ last <i>Bonen</i> .
---	---

HANDEL-BERIGTEN.

Amsterdam 1 Jan. 1828, KOFFIJ. — Dit artikel, hetwelk sedert het begin van 1819, eene bijkans achtereenlopende daling van 85 tot op 54 a 55 cents, onderging, en eindelijk in het laatstverloopen jaar van 53 tot nagenoeg 25 cents (*Cheribon* tot maatstaf genomen) gedaald is, liet zich in de maand November aanzien als of het zijn laagste standpunt bereikt had. De handel daarin was gedurende het verleden jaar zeer treurig; behalve dat de prijzen in eene steeds dalende houding bleven, hebben er ook weinige belangrijke omzettingen plaats gehad, alleen de veilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij zijn altijd grif van de hand gegaan, en in aanmerking van de bestaande marktprijzen vrij hoog betaald geworden. Het gezamenlijke bedrag der door de Ned. Handel-Maatschappij gehouden veilingen, gedurende het jaar 1827, is als volgt:

te Amsterdam	67,200 Balen.
Rotterdam	46,152 —
Antwerpen	63,489 —
Brugge	5717 —
te zamen	182,558 Balen.

Het kon niet falen of eene altijd flauwe markt en achter uit gaande prijzen, moest weinig aanmoediging tot speculatie geven, zoodra echter als men in het begin der laatstverloopen maand November opgemerkt had, dat in weerwil der meerdere aan-

voeren, die dit jaar in onze havens plaats vonden, de voorraad verre van zich optehoopen, in tegendeel geringer was dan die welke op het einde van het jaar 1826 bestond (*), en waaruit men dus met grond eene merklijke vermeerdering van consumtie afleidde, zijn er verscheiden kapitalen met een gerust vertrouwen in dit artikel overgegaan, waardoor dan ook de markt al dadelijk eene vastere houding aannam, en de prijzen ten minste 1 $\frac{1}{2}$ ct. verbeterden en wellicht van meerdere rijing zouden gevolgd zijn, indien niet aanzienlijke partijen, die allen a contant moesten gerealiseerd worden aan de markt verschenen waren, welke partijen niettemin tamelijk vlot zijn van de hand gegaan, doch ook aan den anderen kant de behoefte zoodanig vervulden, dat er door andere houders weinig of niets konde afgezet worden. Deze omstandigheid, gevoegd bij niet onbelangrijke aanvoeren die in den loop van de maand December nog in onze havens plaats vonden, deed de pas opgewekte kooplust weder verflaauwen, en toen daarbij nog eenige zeehandelaars met verscheidene partijen tot verkoopen beslooten overtegaan, keerden alras de prijzen genoegzaam tot hunnen vorigen laagsten stand terug.

De tegenwoordige waarde van goed ordinair blank *Cheribon*, kan niettemin op 25 cts. aangenomen worden, het moesten dan zeer ordinaire soorten zijn, waarvoor deze prijzen niet te bezingen waren. De meerdere waarde van blank geelachtig *Cheribon* bepaalt zich tot een verschil van 2 a 4 cents, die van redelijk geel en geel op 5 a 12, en die van hooggeel en bruin op 14 a 19 cents. Deze soorten vonden echter in de laatste tijden minder debiet, niettegenstaande men deze prijzen als te laag in vergelijking der ordinaire soorten mag aanmerken. Van *blanke Bijsoorten* als *Curacao*, *Domingo*, *Portorico*, enz., bekwamen wij slechts karige toevoeren, en onze markt was niet zelden van verscheiden kwaliteiten geheel ontbloot. Goede zuiver smakende blank *Domingo*, *Havannah Braziel* zijn met $\frac{1}{2}$ a 1 cents onder den *Cheribon* prijs goed te verkoopen. *Portorico* en *Curacao* kan men daarmede in prijs gelijk stellen. Het weinige dat nu en dan van *blauwe bijsoorten* aan de markt verscheen, vond bij voortdurende gruttige koopers, niet hoofde van den hoogen stand waarop zich de Surinaamsche, *Berbice*, en *Demerarij* gehouden heeft, welke ook, ondanks hunne hooge prijzen, een tamelijk vlug debiet bleven behouden, en ook, naar evenredigheid van alle overige soorten veel minder in prijs gedaald zijn. Thans is bijna alles

(*) Op dat tijdstip schatte men dat er in de eerste hand aanwezig was,

te Amsterdam	100,000	} 280,000 Balen.
Rotterdam	70,000	
Antwerpen	110,000	

terwijl op ulto. December 1827, de voorraad in de eerste hand geacht wordt te bedragen,

te Amsterdam	45,000	} 260,000 Balen.
Rotterdam	75,000	
Antwerpen	140,000	

gaarne zouden wij hiervan in stede van ronde getallen eene geheel nauwkeurige opgave willen mededeelen, doch het is genoeg bekend, dat inzonderheid wat onze plaats en Rotterdam betreft, het bijna onmogelijk is het juiste bedrag van den aanwezigen voorraad te vernemen, zonder dus in een strikten zin te durven bepalen dat gelijk uit de bovenstaande opgave der voorhande zijnde hoeveelheden zoude blijken, de voorraad op ulto. December 1827 eene vermindering van 20,000 Balen tegen die van een jaar vroeger uitwijst, zoo kan echter hieruit ten volle worden afgeleid dat er, althans eene vermeerdering van voorraad heeft plaats gevonden, terwijl voortziet die welke zich in de tweede hand en onder speculanten bevindt sedert een jaar of twee van het jongstverloopen jaar even min toegenomen is.

Colofon

Vormgeving en fotografie:

Jan Paul van der Wijk (chef)
Paula van Akkeren (plv. chef)
Jade van Beek
Fiona Broese van Groenou
Robert Buizer
Doutsen Ebbendorf
Daisy Erades
Sanne van Griensven
Ingrid van Halteren
Robin Heman
Marika Knaapen
Bas van Kooij
Nandan Lemmers
Ris van Overeem
Claudia van Rouendaal
Danusia Schenke
Emmeliën Stavast
Ank Swinkels
Anne-Marije Vendeville
Marloes Verduin
Reinout Versteeg
Miriam Vieveen
fotoredactie:
Evert Hermans (chef)
Pauke van den Heuvel
Nicole Robbers
Joyce Siahaya
Sterre Sprengers
Robbert van Venetië
fotodocumentatie:
Laura Alblas
Taffy van Doorn
fotodienst
Taco Borger
Sasja van Diggelen
Jelle Kalkman
Wim Lintzen
studio
Marien Jonkers (plv. chef)
Pepijn Barnard
Roland Blokhuisen
Fokke Gerritsma
Erik van Gameren
Bart Grätz
Roos Liefing
Yassine Salhine
Rik van Schagen
Stella Smienk

Hoofdredacteur:

Peter Vandermeersch
Plaatsvervangend hoofdredacteur:
Joost Oranje
Adjunct-hoofdredacteurs:
Marcella Breedeveld
Hans Steketee
Art director
Jan Paul van der Wijk
Eindredactie en documentatie:
Friederike de Raat
Hans Buddingh'
Simone van Driel
Ward op den Brouw
Joyce Roodnat
Documentatie:
Marianne Vermaak
Commentatoren:
Folkert Jensma
John Kroon
Joyce Roodnat
Hubert Smeets
Opinie:
Maarten Huygen (chef)
Derk Walters (plv. chef)
Rob Biersma
Antoinette Brummelink
Marc Chavannes
Onderzoeksgroep:
Joep Dohmen
Daan van Lent
Huib Modderkolk
Esther Rosenberg
Kees Versteegh
Binnenland:
Gretha Pama (chef)
Jeroen van der Kris (plv. chef)
Bart Funnekotter
Sheila Kamerman
Jannetje Koelewijn
Joke Mat
Peter Leijten
Daniëlle Pinedo
Emilie van Outeren
Arlen Poort
Arjen Schreuder
Merel Thie
Ingmar Vriesema
Hans Wammes
Frederiek Weeda
Marcel Haenen
Dick Wittenberg
Antoinette Reerink
Rotterdam:
Mark Hoogstad
Politiek en Bestuur:
Herman Staal (chef)
Freek Staps (plv. chef)
politieke redactie:
Annemarie Kas
Pieter van Os
Tom Jan Meeus
Derk Stokmans
departementale redactie:
Mark Kranenburg
Oscar Vermeer
sociaal-economische redactie:
Erik van der Walle
Zaterdagkrant
Bas Blokker (chef)
Michel Kerres (plv. chef)
Wubby Luyendijk
Projecten:
Gijsbert van Es
Dick van Eijk
Buitenland:

René Moerland (chef)
Frank Vermeulen (plv. chef)
Toon Beemsterboer
Juurd Eijvoogel
Chris Hensen
Marc Leijendekker
Paul Lutikhuis
Carolien Roelants
Floris van Straaten
Herman Amelink
Ykje Vriesinga
Mark Beunderman
Correspondenten:
Pauline Bax (Abidjan)
Wim Brummelman (New Delhi)
Thomas Erdbrink (Teheran)
Oscar Garschagen (Shanghai)
Caroline de Gruyter (Brussel)
Titia Ketelaar (Londen)
Marloes de Koning (Belgrado)
Petra de Koning (Brussel)
Michel Krielaars (Moskou)
Frank Kuin (Montreal)
Gert van Langendonck (Casablanca)
Koert Lindijer (Nairobi)
Guus Valk (Washington)
Bas Mesters (Rome)
Elske Schouten (Jakarta)
Joost van der Vaart (Berlijn)
Leonie van Nierop (Tel Aviv)
Dirk Vandenberghe (Parijs)
Peter Vermaas (Johannesburg)
Bram Vermeulen (Istanbul)
Merijn de Waal (Madrid)
Philip de Wit (Rio de Janeiro).
Kunst:
Paul Steenhuis (chef)
Dirk Limburg (plv. chef)
Raymond van den Boogaard
Peter de Bruijn (film)
Birgit Donker
Claudia Kammer
Tracy Metz
Ron Rijghard
Tonny Schoemaker (agenda)
Sandra Smalenburg (beeldende kunst)
Mischa Spel (muziek)
Bianca Stigter
Yaël Vinckx
Herien Wensink (theater)
Coen van Zwol (film)
Roelie Fopma
Economie:
Jan Meeus (chef)
Egbert Kalse (plv. chef)
Cees Banning
Marcel aan de Brugh
Steven Derix
Piet Depuydt
Melle Garschagen
Marc Hijink
Tom Kreling
Joop Meijnen
Renée Postma
Barbara Rijlaarsdam
Maarten Schinkel
Marika Stellinga
Menno Tamminga
Patricia Veldhuis
Jeroen Wester
Philip de Witt Wijnen
Hanneke Chin-A-Fo
Eppo König
Sport:
Harry Meijer (chef)
Jaap Bloembergen (plv. chef)

Michiel Dekker
Koen Greven
Dolf de Groot
Maarten Scholten
Rob Schoof
Henk Stouwdam
Bart Hinke
nrc.next:
Rob Wijnberg (hoofdredacteur)
Jochen van Barschot (plv. hoofdredacteur)
Hanina Ajarai
Stéphane Alonso Casale
Japke-d. Bouma
Stijn Bronzwaer
Jessica van Geel
Wilmer Heck
Carola Houtekamer
Elsje Jorritsma
Reinier Kist
Viola Lindner
Marleen Luijt
Lineke Nieber
Margot Poll
Hanneke Rietberg
Freek Schravessande
Hendrik Spiering
Juliette Vasterman
Thalia Verkade
Internet:
Peter van der Ploeg (chef, ai)
David Haakman (plv. chef)
Steven de Jong (interactie)
Peter Zantingh
Marije Willems
Pim van den Dool
Hans Klis
Jules Seegers
Lex Boon
Media:
Mark Duursma (chef)
Wilfred Takken
Hans Beerekamp
Jan Benjamin
Marjoleine de Vos
Rosan Hollak
Wetenschap & Onderwijs:
Ellen de Bruin (chef)
Margriet van der Heijden
Wim Köhler
Karel Berkhout
Hester van Santen
Dirk Vlasblom
Sander Voormolen
Achterpagina:
Paul Steenhuis (chef)
NRC Lux:
Arjen Ribbens (chef)
Monique Snoeijen (plv. chef)
Janna Laeven
Rinskje Koelewijn
Milou van Rossum
Boeken:
Pieter Steinz (chef)
Elsbeth Etty
Arjen Fortuin
Bas Heijne
Bernard Hulsmans
Maartje Somers
Marianne Vermeijden
Productie:
Guus Beek
Ron Fontijn
Krista Schellevis
Ombudsman:
Sjoerd de Jong (ombudsman@nrc.nl)

Bespaar tot 49%

Word nu abonnee

Ga naar nrc.nl/abo